

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1276. Pauli Ignacy Żegota, Starożytności galicyjskie... z połowy XIX w.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

276

Starożytności

Z księgozbioru
Stanisława Spittala

Paliąjskie

Dział, _____ No, _____

zebrał i wydał

Legota Pauli

Duplicata Nr. № 1381 ex 1840.

III. E. L.

Z księgozbioru
Stanisława Spittala

Me Swowie

Dział, _____ No, _____

na podstawie autora

1840.

13 Jęstonicki & Sohn

№ 4276

VII. E. 2

Starożytności

Samuel Łborowski.

Życie Samuela Łborowskiego przez wplyw swój, który na dzieje narodu polskiego za czasów panowania królów Henryka Walerego, Stefana Batorego i Zygmunta III. wywarło, z wszelkimi miarą zasługując na uwagę, podaje obraz smutny przykład, jak niebezpieczne i szkodliwe skutki z obrócenia dumy osobistej w innych czasach wyniknąć mogą.

Rodzina Łborowskich herbu Jabłkowski, posiadająca obszerne włości w województwach krakowskim i sandomierskim, przez z pokoleniem i najpiękniejszymi domami dopiero za Zygmunta Augusta podniosła się do owej świetności, w jakiej ją na obrot królów Henryka i Stefana można wplywająca widziemy. Linię tę pochodził Samuel urodzony na początku XVII wieku z ojca i Marcina najspierw wojewody poznańskiego, potem kasztelana krakowskiego, starosty Sobnickiego i Stumaińskiego, męża dzielnego i niejednym wojennym dyktem w dziejach ostatnich, jego i matki Anny z Kierstawy Jordanowej. Pierwszą swą młodość spędził podrod kiej rokiny, mieszczą w osadnym zamku Dębówcu *) na leżącej niegdyś do województwa

*) W miasteczku Dębówcu, obwarowanym jaskielkami dębów, jezarami kasztela i owego zamku widzieliśmy; w domu zaś Seweryna hrab. Łborowskiego przechowują się ciekawe starodawne papierości braci Samuela, mianowicie Jana kasztelana gnieźnieńskiego i Krzysztofa, oraz dawne piśmiennictwo jego dziejów tej rodziny. Wskazania

widokowa krakowskiego, czuła w ojczyźnie posiadłości
Zborowie i Zborowie w województwie ruskiem, które to
ostatnie imiona w r. 1565. Mikulincami po śmierci ojca
r. 1565. zastępił dziełem otrzymał. Brał sobie polecać
rycerski; w krakowskim się najprzód stał; w wojaku krin-
lewskim jako rotniczym, chwalebnie służył, gronię
niecał na podobieńskie sławie Szwarców. W r. 1574.
w r. 1574. zwinął wszelkie Samuela nadzieje i
zmusił go do wyjazdu w obym kraju przyglądał.

Podczas uroczystej koronacji nowego króla Hen-
ryka w Krakowie, na którą się nader wiele znakomi-
tych osób zgromadziło, wyprawiano na zamku wyprawiało go-
mity. Przyszedł także Samuel Zborowski; tam chęć
się poznać rycerską swą zaciętością, obit kopiję wela
angierską owych wieków na płaciu Sarniejów i pro-
giermka swego karat obwołai, iż gołow jest za zdrowie
króla a każdym wkruszył śmierć. Padł kopie Janasa
kroak a ukończył w Starbie Jana Szczęśliwego, karabela
wojnickiego, na znak chęci wystąpienia w szranki. Przy-
tomni Zborowski obraceni podobną śmiercią i ukończył
Szczęśliwego, aby rozkarat zdrowie swemu kopie nara-
żował, i aby sam z Samuelem na ostrze gonit; czego
przy Szczęśliwym ukończył niekiedy i owym sługę do go-
mity podmawiał, wpada Samuel na domysł, jakoby ca-
też rzecz Szczęśliwego dla zniewolenia Zborowski i karat. *)
Na takie sprośności sług Szczęśliwego, za który posiadał
w r. 1574. Szczęśliwego, stanowią dwie dostrzeżone rzeczy Zborow-
skich: jedną z Szczęśliwego, drugą ze Zborowa; lubo w przedzie jedna
była szczęśliwa, gdyż Samuel przysłał się z Szczęśliwym i ze Zborowa.
*) Reinhold. Heidenstein. Acum polonicum libri. francipurti 1672. st. 50.

4
Jeszcze bardziej obraziło dumę Kłobowickiego, skoro zobaczył
jak własny jego sługa, którego zamieszkał w seranckim wy-
stąpił od owego Kłobowickiego, nie tylko pokonany, ale nawet znie-
ważonym i rannym został. Po upływie dwóch dni przy-
był Samuel Strigno z powiatem królewskim do zamku, i z jego jui-
król z woli swojej do pokój miał wyjechać, wystąpił braci
swych Andrzeja, mianownika Kłobowickiego i Krzysztofa do se-
natu, aby sam bawiącego się jeszcze Jana Szaryńskiego
na pojedyncz wyzwali. Przyjął wezwanie Szaryński i
mimo zakazu króla, który zabronił Samuela do wstąpienia
z zamku najacowniej szar, ubrowany się w domu, zjechał
w Lowary. Lwie brata swego Andrzeja kasztelana bę-
skiego, Andrzeja Wapowskiego, kasztelana przemyskiego
bliskiego krawnego i wielu sług na se mek. Ktoś samej
brodkiwej bramy porwały się obie strony zapalczywie
do broni. Wymyślił ze strony Szaryńskiego podjął wy-
stąpił, uderzył jeden z ludzi Samuela, co stanowiło głowę
Wapowskiego, chcącego walecznych wstronić i więcej tego-
wego rabi. Powstał rozruch wielki na zamku, rozbili
się z kota seranckowie, ozięli się się jedni do tej, drudzy
do owej strony, tymczasem przywiezła broń Szaryński,
i kilku koni szaryńskiego przed królem, prosił
o ukaranie tej brodni. Król z powodu nadchodzącej
nowy wstąpił sprawę na czas inny, przykazał, by mu
pod czuj i wiarę obu stronom, aby się od dalszych roz-
chów rozstrzygnęły. W kilka dni strony przed
sadem Kłobowickim: morina partija Szaryński
oskarżają Krzysztofa uirynia, nalega na ukaranie;

broni się Samuel dowodząc swej niewinności, w reszcie
Adam Górka przeszedł niedorzeczności w imieniu Łborowski,
go wydał mowę, w której się do Łaski królewskiej ucieka.
Chwał przychylny Łborowski, chciał sprawę umorzyć, znova
szedł na przeciwy odstąpił, a Samuel obawiając się moriny szo-
ny Łborowski, przez fityje i Mielickich popierał i
niecierpiąc już wyroku ujechał. Smierci Łborowskiego
sprawę całą na nowo wywołata; znowu bowiem z młodego
z orszakem pogrzebowym przybyła do zamku, ządając
z temi od króla sprawiedliwości. Władzie i dania były
ty w tej mierze podzielone: jedni z senatorów przychylni
ni Łborowskiemu ukarali Samuela na galę, obrudzi-
jąc się do praw hymnutowskich, ustalających karę
smierci za rabojsko Łborowskiemu, drugi zaś widzieli
w tem tylko przeciwieństwo, gdzie uwięzienia przeważa
niejakie, inni znowu bawili w Samuela wielkie cnoty
piewskie, rewizję za karę wystał na tej przeciwieństwo
janczon. Chęć Łborowskiego niejako powodził, wydał król
wyrok, którym Samuel Łborowski z kraju na zawsze
wywołany został, jednakże bez naruszenia celi jego. Po
ogłoszeniu owego wyroku przez Piłbaka powieści król
Łborowski, wrościano zarazem do wsi i kłótni starostu
uniwersalnej, nakazując Samuela, skroty się obrog jak
przesłanie powarzyć, smierci ukarać. Łborowski dobro
nieowidziej, przesyłał nasze synowi onego i brata
w razie podano.

Opuścił Samuel Łborowski, a szedł się z naszem instancie
gniew na niego, dał się na dwór Podmurodzkiego
kuzina Stefana Łborowskiego, a którym jednakże, gdy

5

królem polskim szeptem na przyrzeczenie Chorowskich
obraną został, nara do ojczyzny powrócił, wsparły także
i głębiem / królem wolnym / Chorowskim. Obecnie Jan
de w kraju nowa kurna stargi i Gdyniskich obsada,
tak dacie, iż sam król umieszczony był radcą Chorowskie
mu, aby jeszcze przez czas niejaki, dopóki się ze stargi
paciem niemi nieuspokoją, bawił za granicą. Listy
korałów niemieckich i sejrowskich zapraszającego na lot,
manisław, i Gdynię on własnie sposobność do odnawie-
nia się Gdyni innej i kataria jako przystępu planny
owego niemieckiego wyroku. Jakże s. 1579. z siedmiu
się sekretów i z niemieckim powodem i Gdyni i korałów wy-
brał się Samuel Chorowski na Ukrainę i przybywszy
całkowicie progi dniesrowe, na wypie Tomaszowie
Jdnogłowie do korałów za kielmana obwołany, tutaj
otrzymał. Bart. Paprocki *) dożył obieranie Gdyni
ile się zdaje z jakiegoś mu dozwolonego przywileju, cze-
niekwa Chorowskiego, jakich w tym niebezpiecznych
wyprawach z naradzeniem i życia dokazywał, oraz smiał
zamyśli jego wojowania z Persją i Moskwą. Pomimo
tego, iż nieśmia obokomony przy ujściu Dniepru na Czarn-
nym morzu od gwałtu Turców odwieść walący, wstrzy-
mywał ile możności korałów od napadów na Turki
i Tatarsy, aby nie dał przyrzeczyć de zerwanie przymeru
a Polski. Chorowski w r. 1580. wojna z Moskwą była
powodem, iż Samuel Chorowski opuściwszy Ukrainę
przyłaczył się do wojska polskiego. Tam wraz z Janem
ochem Chorowskim dzielnie walący pod Lopuszkiem.

*) Karby pierwszemu polskiego. Kraków 1584. Str. 110-112.

pożromiwszy sbraci nieprzyjacielską, którą dać wprzódy
przed wojną nie podał. Wziął Samuel po zwyciężeniu
walczył znowu do Polski, gdzie kilka lat swobodnie w wo-
jewództwie ruskiem spędził, dopóki nie otrzymał wia-
domości o śmierci króla i nastąpieniu królestwa koronnego
Lubomirskiego a zatem kamiojskim kanclerzem koronnym
zgodnie jego nieprzyjacielsko.

Było to pod czas wesela Jana Kamiojskiego z Goyzel.
Dziękując, że król za namową kanclerza Krayera,
Łobowi Lubomirskiemu, podwyższając koronnemu, prosta-
czemu a jurem 4000 złt. niegdyś przez Prusaka i Sperwaj-
na pobierany odmówił. Przyjął na to, oraz dawniej
jeszcze wstąpił a powodu miarowania Kamiojskiego na kam-
bielstwo, o który urząd Andrzej Lubomirski, marszałek nad-
worny się ubiegał, ten bardziej jeszcze gniew między ka-
miojskim a Lubomirskimi rozstrzygnął, gdyż ów durny
kanclerz, który wielki wpływ na rządy Stefana wywierał,
i o którym nawet z tego powodu krzyżto przyświadcza-
nie otrzymał kilka na uszy*) pogardzając Lubomirskimi
skazał się wypuścić Samuela z Łaski królewskiej. Dawie-
Dziękując się o ten Samuel, pisał w obronie swojej listy do
króla, w których dwójce obelżywie o zawisłym Kamiojskiego
wspominał. Krzyżto kanclerz postanowił senat
swoy na zgubie Lubomirskich oświecić. Wtedy wstąpił
niektórzy Samuelowi pachołek benderysta Wojtaszek
Dziękując awary, zabrawszy listy Krayera i Łobomirskiego,
zawierające skargi na nie las by króla.**) Było to

*) Wstąpił się stary za herb Stefaniowi Lubomirskiemu.

**) Listy te wydrukowane są w neder miedkiem dziełku
Andrzeja Raczyńskiego: *Disquisitiones in Christophoro
Lubomirskum actiones tres. Cracoviae 1584. in 4to.*

Staraniem Kamjaskiego a sielow swykh króla o przeciwiwie,
 nemi sie Borowskih prakonaet, a nicostrozności Samuela,
 który pod czas bytności Stefana na Litwie odwarzył sie
 promiesskliwe w miejscu do starostwa krakowskiego należą-
 cym, podata go w ręce kanclerza. Kamjaski odbrawszy wie-
 domość o pojyciu Samuela u siostrzeczki Władkowej we
 wsi piekarskiej czyli podług Heidensteina / pierwsza kolo
 Krakowa, wystal jako starosta krakowski wieziom do
 dzieł abrojnijk pod dowodstwem Stanistawa Gołkiewskie-
 go i Mikolaja Mrowickiego podstarostiego krakowskiego.
 Ci omiengwszy rozstawione w Jakubowicach straż Borow-
 skiego, nawzi dwor noiz, bezbronnego Samuela pojmal
 i w kielim wozie do Krakowa dowozili, gdzie w oszczem
 więzieniu na samych dni odstawili. Kamjaski
 który widzial, jak porpotstwo krakowskie, wstawia sta-
 demija na to mruucata, mimo prób cebranego rycerstwa,
 aby sie z wyrokim, aż do wyrażnego rozkazu króla wstrzy-
 mat, nieczekal sejmu i dnia 16. Maja 1534. ze swietem
 Samuela Borowskiego dal siegac na zachodnią bramę
 zamkową, chęć tym sposobem porby sie na zawrze kosi
 niebezpiecznego przeciwnika i cesarem upokorzyć rodin-
 ny onu niemilę.

Tak do padł siery osobistej nianawści między dwiema
 czynami wstawioną, do ostatniej chwili posuchem wr-
 szom króla swego, bezwzich zaiste godziem tozow. Tragi-
 czny smierć tego wojownika, którego sam kał na cwał-
 towaniu miedzi porucznicy, równie jak swego rygmskiego

w jednym liście piere Trugelof między innymi do brata:
 "Taki sedy clasicum cecinerunt. / upiknuli sie. / kaznisci i umiowa
 obracic dom naszp. / kaven a lora wrony krakaj: / aia w byl i
 ca usryma, / ale krakaj, / przed sie, / sfora ja sregba / heob nospimny / Borowskih /
 zajedy. / losu czynic. / Enaciz tak czynid i gortz pwaic / sobie, / jako mziom przyszci."

Mariara sunca niechiał, żywemi barwami maluje w polu,
caśny rozpłynął. Wydrukowany w Pamiętniku warszawskim
z r. 1877. T. VII str. 187-200. Koniec słowami: że tym spo-
sobem zginął cnotliwy kiciwianin. Przedstawił piśmienn. XVII.
wieku. Odlega, stając, ciele jego męstwa, a sam B. Naproczki,
niechże się przez wypraczenie prawdy naraził, moimem słon,
ni Lwa Samojedów, wołał zamiliwać odyng smierec onego z. -
Samuel Lborowski ucząc się nauki Kalwina, miał za sobą
Kopię, co to Mawryncja Szytka, Jordana Karabelana kra-
kowskiego, a która pozostawił dwóch synów Samuela i Ale-
ksandra i dwie córki Annę i Kuzystynę.

Smierec Samuela Lborowskiego powiada w potoczny
J. D. Sulikowski *) - nie tylko odzina, całą smutkiem na-
pełniła, ale nawet dla samego królestwa była drogą
za królową. Karca po zginie ławiem karat Andrej Lborow-
ski przez wronych po wysyśleń czerceń regoich ryaku kra-
kowskiego obwołai, że brał jego nieprawieć i wiec był
i karanym, gdyż się wotabnie do wotuch na siedisko wybie-
rał; a Kuzystof Lborowski wzięcie poprasy się z pomoci
się król niewinnej, i w tym celu różne kawał spisał.
Na burliwym sejmie przyjąmy sejm warszawski r. 1585.
przywieści bracia ciato gębiego i w tłumnie u porząd
Senatu posławili, przywiódłszy także mate dźiałta
niebożczyka przed króla, prosili o ukaranie Samojedkiego
za ten czyn samowolny. Samojedki wzięła kół uszedł
kary, usparty podług króla, lubo nie bez obawy. Robiono za-
sadę, że życie jego i wstachła sama na zwiecznym
tym sejmie, który dziejopisowic nasi do dnia tego
wianują, porwała się do broni. Co dale przyjął do wicła.

*) J. Dem. Sulikowii: Commentarius brevis eorum polonica ann
a morte Sigismundi Augusti. Danzici 1677. S. 150.

resterek i kłobnie w królestwie; twarzycyeh jezura za Zygmunda III.

Oracz Samuela Lborowskiego z najduzej sie w klonie sta kladu imienia Grolin'skich, darowany od K. Henryka Lubomirskiego; widoci na nim tego wojownika w silie męzkij, w ciępanie atlasowym i czerwonej delii; który ubior w dzien szejcia weszlug pomienionego z klopisa i v. Piaseckiego. Chronica gestorum in Europa singularium. Cracovia 1895. St. 17. / miał na sobie. — Podpis sad zdejty z listy potownego Lborowicza Lborowskiego, pisanego z Lborowa d. 14. Septembris 1573. do metks. Sub. ten posiada J. H. Arabia Jozef Drieduszycki.

VI. VII.

Stanisław Tarto i nadgrobek jego w Kosznie.

Stanisław Tarto, potomek starożytnego domu Toporzyków, urodził się z koncem XV. wieku w Skarżkowicach, dzie dzieci swie ojcowskiem. Poświęcając się stanowi duchownemu, przy swych zdolnościach umysłowych, Takwo wysokie doświadczenia, jakimi były kanonie: krakowska, kujawska i sandziwińska w r. 1574 osiągnął, a których r. 1581. za archidia konia lubelska posunięty został. Głównie umowy oracz wprawa przy ratalwianum spraw politycznych, powołały go na Dwor króla Zygmunda I. gdzie do różnych poselst, mianowicie do stawkiego odprawowania królewiny Teabelli, zastępowanej w Węgrosch młodzieźliwym Janowi Sta, polie był użyty. Później to pamiętne dowcipnym żartem Henryka, wykonał Tarto wraz z młodcem Grolin'skim kasztelanem gnaczinowskim, a wspaniałym zadowoleniam króla, który czerwiek zeszlugi Tarta oddał mu wprawd jezura r. 1537. oproszenie po śmierci Gamraie biskupstwo przemyskie. W Przemyśle zajmował się Tarto gorliwie lepszym mag, dzieciem swej diecezyi, karząc jeźniwie wroclkie bezprawia,

jakie się za niebaunych urzędów Gamratta w hrabstwie. Leci to
pręgiem wsadził w katargi i swemi kanonicami, mian
nowicie i Janem Czemielokim, Janem Starcechowskim,
Wojciechem i Jilana i Stanisławem Orzechowskim, Staraję
się odjąć im podwojne probostwa bogate, które sobie bez jego
wiedzy w tymże wyrobili. Porządek sięgołniej Orzechowski
go, a gdyż dla usprawiedliwienia się przez sąd duchowny
nieślanął, odebrał mu r. 1588 za pomocą władcy świeckiej pro-
bostwo w Kurawiu pod przemyślem, osadziwszy tamie innego
plebana. Rozjąbrany Orzechowski starał się za to biskupowi
iż mianowicie dokonywać i podburzył kapitułę do wystąpienia
Tarty, jakoby się temu wbrańcał wopólne kościoła i kanoni-
kami na Ludowę księstwa kadestralnego, jeszcze r. 1594. w
przemyślu przez biskupa Stanisława Karachowskiego
uniewolony, ponosił. Wyłożona sprawa prymasa i biskupa
sposobem zakończona została, że dygnant wyrobkiem swym
części kościoła Ludowy Tarte lub jego spadkobiercom przysła-
dził.

Surowego gościnności w urzędowaniu duchownem narobił mu
wiele nieprzyjaciół; pomiędzy innemi Jędrzej Krawczyński
biskupa ptockiego, który na Tarty miał dożyć uszypli-
wie wiersze łacińskie, zarzucając w nich biskupowi prze-
myskiemu uszarbatk skarba publicznego, gdyż sejm
obradził za poborę podatkowego. Wokół tych przynęt do-
dawata Tarte nie mało cioty głęboka nauka, obajstony
i biegły w historii, napisał w języku łacińskim: De iure
Potulow w Prusiech. Współczesni pisarze nieśliwda go
chwali dla Tarty: Stawny leobly Jędrzej Bocheński k my
chwala J w dzielle: Actuum Theologicum Adversus Turcas. Coa
cionis 1597. Str. 78. / wysokie edanie, rodowite wspania-
tość, stalosi umyślni i bogobojności tego biskupa, a biegły

polityk Stanisław Górski mówi, że był uprzejmy, delikatny, wyrozumiały, mający w świecie miłość i szacunek, że się przy tem łaska i miłkość Stoi; co mu kawce miał wyprzedzone, i w górę patował. W czasie biskupstwa swego powołał iarto w parostawiu Piotra Szarcechowskiego na przybiskupa lwowskiego, oraz kościoły parafialne w. 1541 w wsi Strypińnica, a r. 1542 w Do. maradan.

Umarł Stanisław iarto a porządek drzewicznoski biskupa przemyski według fiani. Brewnickiego. Vita produlum Polonid. Posnanid 1760. Str. 9. E. III. / w niedzielę dnia 14. grudnia r. 1544 a nie r. 1546 jak to. Wiercicki. Korona polska. t. I. Str. 51 / mylnie utrzymuje. Pochowany w Krosnie, gdzie wiele sławo pobornosci swej zostawił, a którymsy za nie dwa altarze s. Katarzyny i Anny, oraz s. Fabiana i Sebastjana i zapisałwszy 1000 złt polsk. na utrzymanie mensionarzy *).

Nagrobek Stanisława iarty, jezemu w XVI. wieku B. J. A. proklegan **) znany znajduje się w kościele farynym miasta Krosna. Jest on kuty z kamienia i przedstawia herb Topoi, nad którym się znajduje biskupia i pastorał anajduje; doństa zaś idzie napis łaciński: factus hic reverendissimi in Christo pater dominus Stanislaus iarto, episcopus promistensis, divinarum humanarumque rerum peritia insignis, qui obiit anno domini 1544. die 14. decembris. / Tu leży najprzewielebniejzy w Chrystusie pan ojciec Stanisław iarto, biskup przemyski, sławny a znajomości rzeczy boskich i ludzkich, który umarł roku pańskiego 1544. dnia 14. grudnia. / Nad grobek ten wmurowany w ścianę kościoła, po lewej stronie wielkiego ołtara.

*) Wypomina o tem wskopism: Series episcoporum promistensium aż do r. 1744. w archiwie biskupstwa łacińskiego przemyskiego przechowywany.

**) Herby rycerstwa polskiego. W Krakowie 1584. Str. 44. gdzie błędnie powiada, jakoby się ten nagrobek w klasztorze tarnowskim znajdował.

Podści karty wzięta zai z obrazu wiszącego w salkachydzki;
na nim znajduje się Chrystus pan, obok którego po jednej stronie
mała postać i. s. Jan dojż, a na drugiej s. Stanisław i kłęczący
biskup Karło z herbem jego wyobrażony. W spodu następujące
angielskie są wiersze łacińskie:

Insuper. Stanislaus mundo inextorbile fatum,
Qui deus pontificum, honoreque patris fuit,
Hic jacet in terra, vixit nulli secundus,
Vultus a morte inquit, triumphat animo victa.

Anno Domini MDXLVIII appensa.
Pomniejsza część rękopisu w następującym polskim tłumaczeniu
czestliwie wiersze te podane:

Smierć Stanisława ze świata los nieprzeobytany,
Chwałę biskupów który i ojczyzny miary,
W tej samej ziemi, cnotę, wygórował nademną,
Angielskiemu od śmierci ku życiu dusz nomal.

Wskazanie pariskiego 1548. dnia 5. Wroczenia sprawiskom

VIII.

Nadgrobek Krzyżakofa Herburtów w Sulestynie.

Archiwum starożytnego i nowszego niezgdył domu Herburtów,
pomimo tego że liczna była liczba starożytnych i nowszych
dla kraju mężów urodzonych, dla braku dostrzeżonych wiadomości w
wielu miejscach tak niedostatecznymi i ciemnymi bywa, że
chęć do jej wzięcia niełatwo do małych energij pomniejszych
mniejszych udawać się trzeba. Trudno także ocenić jedynie
z częściowość myślowych podan' heraldykon naszych, od czasu
sprawdzenia Herburtów przez Władysława Nizca Opolskiego
go w r. 1382 z Morawii, gdzie zamek feldstein posiadali,
na Austrię aż do wygaszenia głównej dziedziny feldstynińskiej
tego rodu w Pradze XVII wieku na Janie Alvie Herburtie,
urzędniku cały szereg bez otędu; tego dowodem są badania

uważonego Stanisława Siarajńskiego, którego wiadomości Th.
Niesiecki o Herburtach w większą część zawdzięcza swo-
mu wady.

Świątyni parafialny kościół w Sulstynie, miasteczko nad
rzeką Serwiczem w obwodzie samborskim leżącym, dawniej
zabytek pobożności Herburtów mieści w sobie niejedną ciekawą
wypowiedź swych założycieli. Takim jest także kamienny
nagrodek Chrystofa Herburtów, znajdujący się w ścianie ko-
ścioła w wielkim. Wyobrażenie na nim dzieło sprząwające
na poduszce, opiera się jedną ręką o stępłą głowę, drugą zaś
trzyma wieniec mackowy, oznaczający sea wieśny. U nog
leży kilka kosi i bukwiak rozciągniętych, na boku zaś jest herb ro-
ślinny: jabłko przecięte trzema mierzami. W gronie znajdują
się następujące napisy: Joannes Herburt a Sulstina sui cōmune
varius p̄dmwiskien / sio / Christopho filio infanti ex Catharina
Drohojowska conjugis suscepto, non sine laichymis posuit.
Anno Dni / domini / MDC VIII. Saluum est regnum / m / celorum / m /
To jest: Jan Herburt a Sulstyna podkomorzy przemyski
Chrystofowi synowi dziecięcia, a Katarzyny Drohojowskiej
matronki poręczenia, nie sea ten postawił. Roku pańskiego
1658. Takim jest krzesło niebieskie. Pizkna pizkna,
przebiega tego nagrobka, a kolwiek z odległych orasów, ten
bardziej nad Kadziwia, a wizerunek w prostym prostym
kamieniu wykonana.

Chrystof Herburt urodził się z ojca Jana Karolana
samborskiego, podkomorzego i starosty przemyskiego,
męża w dziejach i piśmieńskich w istocie anarcho,
oraz z matki Katarzyny z domu Drohojowskiej. Śmierci
przedwierała, która go r. 1658. w krótkim wieku z tego świata
zabrała, niecierwiała mu być wizerunkiem jej choroty, tawny,
na jakie sobie prawniej brat jego Jan skruszony zastąpił, co ten
było przyrzeczony, sięgo dożył i żaden z heraldyków nie wspominał.

Jan Herbert z Lubstyna.

One to stołe dla Polski czasy Zygmuntowskie, wylekwi
wielkopomnych i zastawionych obfite, wydaty pomiedzy inne-
mi Stawnego z dzieł swich Jana Herberta. Urodził się
leżąc na początku XVII wieku w Lubstynie z ojca Jana pow.
komornego przemyskiego, i matki Jadwigi córki Piotra Chwał-
a Polowa dziecina na Pelnianycach. Młode swe lata i tra-
wit na naukach w wszechnicy krakowskiej, gdzie uirony sto-
pion porysował, oraz na ewincion się, i zainych zabawach
rycerskich w krajach zagranicznych. Po powrocie do ojczymy
objął sobie wielostronnemi naukami względy Zygmunta
Augusta, i zgo król w urzędzie sekretarza przy dworze
swoim umiescił, a potem podkomorskim przemyskiem
opadł, a którego na kasztelanie, sanocki, oraz staro-
stwo przemyskie, moriickie i medynickie postąpił.

Mieszając w włości swej Buniowicach koło Dobromi-
la *) za podniecia Jana Ocickiego kanclerza koronnego,
wzstęp przyjaźni z Herbertem atęgnęło, chęć osobom
sadowym przystrajęć się, kręgo podziwina i przytem
niefako zaradzić niedoradkowi ogólnego zboru praw pol-
skich, rozproszonych w pojedynczych ustawach, podjął się
w wolnych chwilach mozolnego abiektowego ukladu, który
wjęzku łacińskim wypracował i r. 1557. po raz pierwszy
w Kamorniu do druku podał. Uklad powyższy podał wiele
zaszczytu i powagi Herbertowi; albowiem r. 1563. został
w rządku i inremi dwoma oronkami przez zgromadzenie

*) Wios Buniowice w rządku z Dobrami: Pelnia, Podgrodzie
i Tarnawa / w obwodzie sanockim / objął Jan Herbert
r. 1556. przy podziale majątku ojcowskiego.

sejmowe do zupełniejszego uktoru praw powstały. Herkolt,
 wiek kamionowa przewidzianie dla innych przeszkod do
 skutku nie przyszło; nieustawał jednak Herbart w swoim
 zawoźcie, ogłoszwszy w Krakowie tegoż samego jeszcze
 roku na nowo przepisane wydanie aboiru prawodawnego
 pod tytułem: Statuta regni Poloniae in ordinem alphabeti
disposita. Uktał Herbart, chociaż prawego niezystał po
 stwierdzenia sądowego, z samą potrzebą był aż do czasu
 ogłoszenia Voluntariorum legum, w powstających przy sądach
 sądownich i wielu się dojechał wspan, jakoteż w latach
 1564, 1570, 1600 w Krakowie, 1620 w Ławocianiu w Frankfur-
 cie, 1693 w Gdanisku, 1756 w Lublinie *). Roku 1570 wydał
 Jan Herbart w Krakowie u Mikolaja Karpfenbergera pol-
 ski przekład tychże statutów i przywilejów chorążych.

Stany Krolestwa polskiego, zgadzawszy się po śmierci
 Sigmunda Augusta na obci Henryka Walezego, wystali
 w 1570. Jaka Herbart z innymi senatorami po nowego kró-
 la do Francii. Wypotnił wtedy z edukcy dla narodu powie,
 zromy mu obowiazek; bogdy August szkie sarkki poselstwo
 oate w dyplomu przytezymal, Herbart piekna swą wynowoz
 dyle wymogl na Augustcie, se wazy skud wypusci i robienia
 dalszych trudności naniecha L.**) Chocian s. 1575. w ber Krolewin

*) J. Bentkowski: Historia literatury polskiej. w Warszawie,
 wie 1814, T. II. str. 138-139.

**) Ob. Andr. Mar. Prevro: Historum populi poloni sub Henrico
Walesio. Danavii 1562 str. 109. Zmie sie ta tadna morwa
 a najduje. Byta ona powie L. s. 1574. w Krakowie odatno
 drukowana pod tytułem: Oratio ad Augustum Saxoniam ducem
et electorem imp. qua delectos dyploma rei publice oratores
expostulab. -

Jan Herburt na sejmie obywatelnym na cesarzem naszy nie,
miejskiej głosował, przeciwni widząc przeciwstawiając większość
na stronę Stefana Batoryego, chętnie się do niej przyłączył,
aby podług powołaniem swym nie dał powodu do nowych rozterek
w ojczyźnie, której dobro nad wszystko przekładał. R. 1576.
Do nowego króla do Szwecji w celu zawarcia z nim tego przymierza
wraz podróżował, i w królu po tam dni swoich w swoim kraju
szkielem dokonał.

Przykładne obyczeje i nieskaridelna cnota według swia,
dużką cawnych pisanow, całej rodziny Herburtów, a także
wraz opowiad innych chwalebnych przymierzy przegonięzyci
tego sławnego meja cęchowaty; a jego była wielką u swych ziem,
ktoś naukę i rzadunek posiadał, a wspólnym jemu sław
Oszekowski *) wspomina, że trudno o nim powiedzieć: urodził
sejmi być, albo cnotliwym. Lubił nauki, w inżynierii
niekiedy wielce się kształcił **, i ludzi prawniczych nad
innymi znowżami chętnie wspierał. Dla gładszej i pięk-
niejszej wymowy używał go król Zygmunt August którego
posta na sejmiku w Łańcuchach.

Jan Herburt jest także autorem dogmaty i no potemi
cinnego dzieła: Disiorum de fidei communione liber I. s. j. głowa
o wierze artykuły, których regii pierwsza z cętkowaniem
ktomajdzeniem polskim r. 1568. w Krakowie wyęsta. Pisat
oraż w łacińskim języku mówę na śmierci brata swego
Walentego biskupa przemyskiego, i broski i bier dziejów
polskich aż do r. 1548. / Chronica sive historia polonice ann.

*) W dziele: Asmowa albo dialog około exekucyi polskiej korony r. 1576.

***) Kriegera Mikolaj Scharfenderger w poświęceniu: Dietnika i Marci,
na Sienniku r. 1568. gdzie powiada, jakoby się Herburt także
wiele do umiejętności przyrodzonych i męzycyng przykładał.

pendiosa descriptio. Basilea 1571, 1615, i w Gdańsku 1644.
aciekają się zwrócić, i doborom pracy. Na Franciszku
nie przetrwał książkę, owa, francuski Waldwin w Francji 1578.

Jan Herburt a Julia Syna miał za żonę Katarzynę,
córkę Krzysztofa Drohojowskiego a która zostawił synów:
Jana Krasnego, Kaspra czyli Symona porucznika kaw
nowika i Andrzeja młodego Krzysztofa a trzech córek jego
poosta jedna za Głobinickiego staroście kresnowskim,
druga za Czarnego chorążego Łabęckiego, a trzecia Klóbicka
za Hieronima Mottowira pisarza Koronnego sileskiego.

Obraz Jana Herburt a znajduje się w kościele polskobrat
skim, gdzie i sam pochowany był. Wyobrażony na nim w pa
waniej postawie, w czerwym barcie i czarnym akademickim
plaszczu z wyłozonym białym kołnierzem. Na spódnie umieszc
zone są, po dwóch wierszach XVII. wieku, które są dla cięka,
wosi, zachowując pierwotną pisownię, czytamy:

Then obraz Herburt a postać człowieka zaimago
Herburt a Jana Kaspra Janow a Krasni Polsemickiego
Wierzący osnawia twarz białe a uroda białe
Cień młody - - - a czyny - - -

Włose w nim tak jasniaty aś między walcicorne

Moga być pożytkom senathory zaimne

Coż twarz liczą wiewsy cnota jego y cnota

Do miłości nieśmiertelnym prawie ujęta

Choć był roku zaimnego zaimniessi cnotami

Miał wrodzić ka Kellam, drugie a imbalami

W nim prawie wimpula senatoriskim krolew

- - - - - Sui tak nada pokoiem

W poszedstwiech w caudech sronach pas pokłbi ceteri

Stuzł theś do francyji iendria dla jej pracy

I do Socyji theś piorem iei stuzł

Pisać wiele pracy uszył
Sława y dła cnotk jego cżyny niesmiertelnim
Wnieblich dożywoćie z tym życie skazytelnym
Polakom obras swadzi tu i pitalem coś sawit
W piśmiech y w swych poslugach cnotk wzorem był
Przypatrując się polakom w nich wzmiankowan
Czynim dobrim do cnotk do słachy — —
Pater na swara pater w cnotk y w jego zastugi
Nastadnicz cnot — — wiciewsz wiek dlugi.

Podpis zaś i pieczęćka wzięte są z dokumentu
wydanego w Łarnowiu d. 12. Sierpnia 1596. Którym się ob-
wieszcza, iżże w Wicim go Salarów wziętych na dwie
boczki wina, Janowi Sangratowi starzym, na dzień
ś. Marcina, pod karę ukraty swej swojej. Chociaż doku-
ment ten nigdy osobliwosciami kszysobion i p. Jozef
Przerkowski tego co w Łarnowiu na niego stalonego praw-
nika był pokazywany, Sadno wszakże przypuszczyć aby do
niego należał, gdyż Jan Herburt kawaleran sarski
nigdy Łarnowia i Szebniów nie posiadał. Później przyna-
leży on Janowi Herburtowi podkomorzemu łowoskiemu,
który po zgonie swej Anny Dobrowskiej pomienił
dwie włości oddać i sprzedał.

X. Roxolana.

Dzieje państwa tureckiego, chociaż kobiecy upodobaone
na wschodzie tak mało w nich udział mają, spominają
przecież z pewnym rodajem czi i uwielbienia niewia-
stę, która niewolniczy arcy jednego a najswiebszych
wladaw osmanickich, przez niejakić czas nadawata obrot
wazniejszym działaniom politycznym w Turcyjnie.

Przygotowały jej sobie różne narody: jedni byli mianem
Łokowcy, za Włochy *) i, a Francuzi za swą krajankę; cześni
wz. jednak i przeciwnie, wyrazem świadczą w poluś
nych posłów włoskich, mówiące że pochodzila z Andri cesarow.
niej. Antolania od dawnych zwanej się dla tego była naraz
Rosolana, Polkolana lub Polkanolita. Samuel ze Skrzy,
pny Swardow, bni Sewary, r. 1627 przygodzili się do
Heraskim, w poselstwie od Sygmunta III. do Sultana
Musłafa, zastat przesie swego a niej namie u Turkow i
przekowal namie była cirkla ruskiego księstwa z gnia.
skawka Bohalyna, w obwodzie braciańskim, gdzie dołd os.
dziwny jej demek ciekawym pod różnym wskazyja. Wzista
w niewole na wieżach wieku XVI. przez Salarow Rusie do
najpóźniejszych, do istota się cesarzowi Solimanowi I., który
ją dla wdziękow i cnoty umyślowych szerepniej pokochał
i nad wszystkie piękności haremu swego przenosił. Odsarył
ją przy tem wolności i pozat za prawozione, wynasary w
ry 100000 ceserw. złd na węgierskiej koronie. Niepolszili
sobie niestary wyjąwszy tylko względy dla Rosolany
wystomary; se denty jej był skutkiem oarodziejstwach.

*) Jan gram. Reges w swych kronikach, a za min w Strich Wollach
pat religione sturict str. 214. jisse, że Rosolana, od rudy
wzroca tak zwanej była cirkla. Kanne Marsigli z cześni we
Włochach i se r. 1528. przez rozbojnikow morichub z Cadzello, alle.
chio porwang i soltanowi przedana zostata. Mylag se wiadomosci
zbijaj, dzieje Turckie, podług których Rosolana r. 1524. była
już w haremie i w tedy Solima powita. Niewiedzieli z jakiego
pamiętnego cirkla czerpał M. Postawski, mianując Rosolana w perze
pisarst do swych porzyc. w Warshawie r. 1828. wydanych, cirkla, pars.
cha Litwiskiego, z miasteczka Ciemerowie na Podolu.

napojów, od pewnej ilości przysposobionych i od Rosolony
Solimanowi dla wzbudzenia miłości podanych. Podnacieśca-
rami temi były bytko wdzięki, oraz luba wesołość i miły
dowcip Rosolany, od Turków z tego powodu Chaschki Chur,
recept. j. w. w. i. j. w. w. j. w. w. j. w. w. i. w. w. i. w. w.
pamięć cesarowi Karolu II. wyprawy, że się znowu ponieca,
wynosiła podług branki do Sekiut do Rosolony. „Ona nie jest
nie wolna — odrzekł Soliman — gdyż pochodzi z kraju pol-
skiego i z rodu królewskiego.“ *)

Władcy seriem sultana, wszelkich do katedra Strani,
aby posomstwo swoje, jakie miała z Solimanem, utrzymać
przy tronie. Niedzieli jej było, że Soliman dla niej wygarnął
ulubionym Czarkiszem, ale nie to podjęła, nami było na
nim wymogła, że nieślepę tronu syna swego i swego
Mustafa z owiej Czarkiszi. Pożyczył ją za swą dachę
zowie, w brew przywiązania ojcowskiego equit. Rosolona
widzieli bawim, jak wielkiego Mustafę oddany udoła.
swiam, w krajach Tanisarow dorównał zupnia, umyślnie go
otruci, tak gdy się jej ten zamiar nie udat, wprowadziła
podartego w wieka sultana w jutr-jacenie, jakoby się
Mustafa przezawierak a królem perskim Sahmar-pur.

*) W dziele sam. Swarowskiego: Przewidnie legacji J. M.
Krysztofa Kbarastkiego od N. Szymona III. do sultana
Mustafy. W Wilnie 1757. str. 224-227 oraz w J. M. Niemce-
wicz: Historja panowania i dawnej Polsce. W Warsza-
wie 1822. T. II. str. 226 jest przytoczony list sultana Solima-
na do Szymona I. piśmiany, w którym Rosolona i siostra Szymona,
ta sowa. List ten był druk. v. 1825. drukowany w Moskwie.
Skim historycznym i jego abstrakcyjnym czasopiśmie z kad do obywateli
francuskiego. Bulletin de sciences historiques 1826. N. 222 wzięty
Użony orientalista J. Hammett wstrakie powst. piśm. nad jego prawduwotliw.

okazał opór przeciwnicy, co też listami podrobionemi i powie-
nikami wremi adowodniata. W skutek owego laternego
podjężenia został Mustafa do B. Pałacu w roku 1558 r.
w obocie koto miasta Beagly dawniej Bechelauy i nei rorkar
ojca pod siedm niemych krebiemow, z niewymownym kalem
wzryskuch samowowam. Mielij wcyrowie Ibrahim i Ah.
med rownie podli. Ciara ihyrych zamiarow B. Solamy, Alia
ziguia swego Anidema na tym obymiu osiedzi pragnyta.

Pomimo tych wedy zlamicych imię B. Solamy, przeciw
zj nieklori dobre podobij przynioły. Szere doblawo wry.
wata kojomich darow sutlara na noborow zastady i
wzparcie wrypiacych podkoci. Dosta jezire Soli w Hon.
Sandino pobu na Sargowiny kobiecy. Awrelbaser / moisca
z jedna kopulka i minaretem, w rancionu podlug pisarra
Muradja d. Chason / r. 1558. przez B. Solane na zamizkcie,
ze w tem miejscu, gdzie parwana, rozlata i gwie wrod
ter gorrego jezire osiedlawa losu, tak wielkie jz spol.
kato jezire. Kato pomienionij moisci znajduje sie wko.
te dla mlatowicy, kuchnia dla ubogich i dom przytulny
dla osob, pomieparami zmytami. Optywacy i w rozkoscraich
i doste klatk zawrze do dawnej swej ojczyzny byla przy.
wzpany; na jej prosby jedynie uchwycat i podwiercic soli.
menc / r. 1592. przez posta piocha Arabistkiego przymire
z Polsk, a nawet hanowi kymshiemu Sahibgirujowi
/ Sahibgirujowi / sumow zakarat, aby polskie kmpj popwet.
Stal nepokoi.

B. Solane doickawry sie, nadziei, ze soltanu jej syn
osiedzi na tronie, umarta w Kocimian r. 1558. a Hagiry (65*),

*) Jos. Hammer: Geschichte des osmanischen Reichs. Polk
1804. T. III. S. 350.

wtedy właśnie, gdy stawna królowa polska Isabella córka
Jana Łopota, i angielska królowa Maria córka swego króla,
siedzi. Pochowana pod osobnym nadgrobkim, na dziedzińcu
wspaniałej moszei, carogrodzkiej szulejmaniję ewanij. Nie
lek pizkna, jak ranej przysięga * w dźwiękami swemi, kłó-
nych sobie umiała dodać, i dołnoszami wyświecał z grzeby
nie wolniny wzniosła się do sęgła sultanki, dricłki sama
jedynie z szlimanem łose. I na ten wos piarsze, gdy ją
wzicki jej przekwitły, przeciwy ducha swego i charakterem
podobny woli doświadczonym kierowała sultanką, pamięta
na tyko Polsce, ak ciałem siostrę, góric w dźwięk słow swar.
Dowiedziego / str. 231.

jej z ludzkim pamięci była nie sakra,
Jodna z jedry i z rymska wórowai kłopotu.
Kurczy pisarce następnym rozdziałem z szlimanem
przypisuje, podłomstwo: synów Mehmeda, Majnada, Dihan-
gire, Iryli Keangira, i szlima, który po ojcu swym widać
pił na tron, oraz woski Mihs mekik. Byli kamejce i j
podobna do kręgićca / sion wielkiego węgry Austriat.

Opisani Rosolamy w sroju sturkim, przypisuje się w 22,
klaszcie inienia spotni kłóć w obławie, darowana
przez W. Stan. Wronowskiego; ma one być kopię obrazu

* Opisanie porcelana weneckiego przez Piotra Bragadina
w r. 1526. odprawionego, wspomina o niej, że była Auska z
urodzenia młoda, nie tak pizkna, jak przysłojna, questa donna
di nation Rospa, giovine non bella ma grasiada. - Jan
Sagrado: Memorie storiche de monarchi ottomani. In Venetia
1698 str. 241. nazyna ją, szytra, obrolny i pizbiegły; a wiersz
de Thou! Jui. Aug. Amari: Historiarum cui temporis opera
offenbach 1698 kuzga XII. str. 259. kobyły wielkiego umyła.

4.

premysionego a Carogradu przez stawnego posta niemieckiego
Kiego Gisleha Busbeka r. 1550. Drugi Karodawny wior u
wielki Bozotamy posiada cesarski ukios osobliwosci z ramka
ambasad do Wiednia premysionny.

XI. XII.

Starozytne stroje i narzedzia z paleziane
w Galicyi.

Dwiezime pamiatki narzedzi porodkow w mogilach przed-
kreczajacich i na wiorach kach unojdowane, ktore nie-
stety po najwiekszej czesci jak kompletnej zagladzie pod-
pada, tym warniejszy przedmiotem wiekowosci ogolnej
byc powinny; ztassura, ze nam przy braku wieckich
pamiatkow zrodet a czasow poganich, daje niejaki wyo-
brazenia zrycia dawnych stawia, ich premyse, wypra-
zaki i zwiastkach a innymi narodami. Na tego kie postu-
nowieniomy w mniejszym dielku ogolnie kilka zrygow
tego rodzaju, w roznych miejscach Galicyi odkrytych.

Przedmioty neolitaznyj kofliwy od Nowo Sar do wyo-
brazonej cos laty r. 1826. przy obiceniu nowej drogi pro-
wadzanej a miasta Kotonyni do wsi Kamniski wielkij
w mogile posrod lasa wykopane. Ony one wiorach ktore
lasa, idac znadomnie wskhodzonego; i z korbalki ich
mozna na pierwszy rzut oka wnoskowac, ze stawiony
nabrojnie stawa ikiego wojownika, ktorego popiooty
sarem anaksiona glinana popielowia zawiata. Nr 1.
naglowek od ebrii. W tym tryki kapalin i zilarnij blachy
pricorto pot slopy wyrotkij, u spodu zas mniej jak
pot slopy szerochij; stwarz on za protokow, pomienionij
popielowij. Nr 2. od stancery kamnatek podzylnej blachy.

Nr 3. i 4. polziret osłogi x bodziami, ramioniami, jak
to pobokach znajdują się góry potaruzę, do ob-
wia przypinane. Nr 5. kawałek rurekowanego okucia,
przy którym się jasnę gwóźdź znajdują. Nr 6. gród
zeleny, między na drewnianym osłupie zasadzony.

Nr 7. nos bez brzońki o jednem osłupem. Niektóre z tych
przedmiotów, mia nowicie nagłowek, osłogi i gród do
słoty się jasnę szerokoobłocze rudiaka Frymaty (A. H. L.)
nowotkiego w r. 1837. do szpitalu imienia P. Polinskiego w Łowiczu.

Helm pod Nr 8. z grubiej zielonej blachy kowalczonij
wyrobionij i ugięty widać zastragłony, wyrost r. 1837. wie-
mień waa x kawałkami pojedynczymi i zielonymi pół-
szczytami grótem pod Nr 9. w wyniku oddanym, na po-
lach się Tworczy w obwodzie grzymskim. Jest on dla
nagłowka Nr 1. podobny, a z małej obłocze ongi, z dion-
a wieka znajdującego się na spodniej krawędzi, sz-
cie wygoda, że był przyjmowany do skorzanego potuzia
głowy. - Prawdzie takowego kształtu cresło się tylko
na najdawniejszych pieniążkach polich widnieją
i mogą wielkie podobieństwo do helmów wyprostych,
przebiegowanych w zbiorach starożytności w Wiedniu, Bry-
mie, Florencji i Paryżu, oraz do helmów spiryowych
r. 1812. kolo miast. Rej, Pellau, i Radon, Radkersburg,
w Stryji a riami wydobytych, *) na których widomy P. And.
Kuharski sławian'skie napisy umiara "biał wydry"
tę. **)

*) Opis tych do helmów znajdują się w piśmie: Siemarski,
siehe Ludspritt. Gräte 1816. Tesq. III. str. 48-60.

**) Ob. powstanie sławian'skie brzońki, w Warszawie 1829, mie-
sij. Anty.

Nr 9. klinowata siekiera, gładka z rzeźbioną tego
kamienia / serpentyną / wyrobiona, przesłano pod słopy sta-
ga, zależona r. 1827 we wsi Beromünster / o dwóch
corokowskim / koto u jsiu rzeźbi Nijny D. Dniestr,
przy rozkopaniu mogiły po karata ię, kolumna z ser-
ciami płyt kamiennych i storona, u w niej pięć czaszek,
obok których kamienne siekiery leżały. Jedną z nich zło-
żył gościnny zachowanie pamiątek krajowych M. Eram
dziejści w zakładzie wzniesienia Gfotwiskich. — Podobne sie-
kiery i berdyse z krzemienia, agatu, serpentyny, i horn,
blandy znajdują we francji, Anglii, Skandynawii, Niem-
czech, Salsku, Czechach, Szwajcyrji i różnych stronach Polski. *)
Niekłórey badaie starozytnosci rozumieją, że służęły do
kupienia skóry ze zwierząt byłych na ofiarę; drudzy mówią,
że niemią używają do nabierania siewa z drzew świętych i bro-
band; inni znova utrzymują, że je do polowania i boju
jako oręż używano, nosząc je na ławie na drzewie, lub na me-
nicniu przez drzewko przewieszonym. **) Jedna kie niedostępność.

*) Którś z kłórey kamiennych siekier i łopatek przechowywano
Lwarsy i two profaniot nauk w Warszawie. J. M. Kowalski
Lwarsy. nauk. warsz. r. 1816. T. IX. r. 1821. T. XIV.

**) Starony badaie starozytnosci Skandynawski Kłórey Skule Th. Tor-
larus w swej rozprawie o podobnych siekiarach. J. Am. Stor-
og hand hammer / umieszczony w piśmie: Skand. Museum
1802 Essayt III. i IV. kwiecień, że kamienne siekiery i motyły
na jwłnainy jako orężki podlegi bosłwa Stor, najdawniej sze-
mi czasami w grobach obok umierłych, dla obrony przeciw
ziemiakom / duchom ziemnym / klątwom. że motyły taki oręż,
służący najwyzsze bosłwa, stonę, od pogani kłórey Litwinow
i u dorawar, wamy z opisu Encarta Litwinow, w L. Miler
de Kolof. Historiam Poloniam et magni Ducatus Lithuaniae
scripturam collectio. Warszawa 1761. T. I. Str. 19.

takiej broni a samego kształtu widocznej, a zwoleńca u nas
niej siekierą jednoręczną, niemającą żadnego otworu. Miła
wzię przypuszc, że była narzędziem ofiarowania, i że nią bki,
iż na zgliszczu spalonej kości zmarłego Starono, aby się tym
takowij do popielniczki zmieszcily.

Nr II. Obosieczny noż ofiarowniczy, mający przesłona słone,
śluzosiu, a piżknego do czerwoniwego moziądca, podobne,
go spicz, analizowany w wodzie we wsi Kurzbawicach / obwo.
dnie przemyskiej. Takiy ten zatysek równie jak i owe
pod Nr 8. i 10. opisane, znajdują się wraz z innymi cieka-
wościami w twarzym zbiorze pamiatki, swiętego miłośni-
ka Sarcyżnosii i sztuk piżknych W. Gualberda Pawła
Kowalekiego w Medycie.

Nr III. drugi, obosieczny, miedziowy noż ofiarowniczy, piżkny,
ocera zielonkawa pokryty, analizowany w Luskaniu, pod
Kluskem, podany r. 1828. przez Wana Ania Kubonistkiego
do szkatki imienia Gobi'skich. Kształt nie wypraciana rż-
kuje się metalowa, powłasciona jest czarniawym pokostem.

XIII.

Stanisław Madnicki starosta rygnubski.

Stanisław Madnicki herbu Sprzeniawa, starosta rygnub-
ski, pan na Laniucie, Śmigrodzie, Dubiecku, stymaj niegdyś
w polsce przez swoje męstwo, bogactwa, przygody i t. d. g.
Wodzony z ojca Marka i matki Barbary Łborowickiej, kasie-
lanki krakowskiej, za młodości już kazał się wstawiać wojen-
nymi czynami, przebył dzielnie orzka jako radca i kasa-
rygnubski Augusta, na karbach nie przyjaźniel w wyprawach
inflanckiej i podolskiej przeciw pohanom. Wojny za króla
Mariana Katozego prowadzone, otworzyły mu nowe pole do
chwały i waworszinois; sam to dowodził i szef królowi!

16.

królowi w bitwach, podjazdach i pojedynkach pokonał nie
miał do niego wprawa nie dostał. Pod Janowem r.
1577. wyszło na świat z orężem jego odwadze przyjaźniem
wyjściem; r. 1580 w wyprawie moskiewskiej śmiałością swą
jako Mikolajowi Jastrowickiemu pod Łopienem od Szwedów
osobliwym i życie uratował, a r. 1581. pod Polowem rze-
ko został ranny, podziurzył się pierś na many warowni.
Po ukończonej wojnie wrócił Sądnicę za granicę i żył
dla swej waleczności; ukazał się Turkami w Węgrych
stępnym mu władcze sposobności do tego, wybrał się więc na
nie z dobranym ludem, radziwiej niż w samych nawet
Bisurmanach. Bez królewie w Polsce po zgonie Stefana króla
tego, różniami zder w obierze króla niezgodne, powrócił tak
do Sądniczego do ojczyzny. Idąc za przykładem Kobrowskich,
z Mosem był spokrewniony, popierał dzielnie Szwab. Mar-
miana arcyksięcia austriackiego; w pamiętnej bitwie pod
Byczyną r. 1588. dowodził jednym skrzydłem wojsk niemiec-
kich i już był przeciwne Łanowskiemu potamał, gdyby był
Łankiewski niewolnym dalszych jego zapędów. Nieprzy-
jaki od tego nowego królowi Zygmuntowi III. r. 1588. przy-
szły się zarzut do rokoszu Lebnickiego. Wpółnocne
pięta dobowaty kilka mów jego w listach i listach
między *) w których się już najżywiej śmiałości i brawo-
wości tego męża ma być. Pod Janowem wyprowadził rigo-
widni rokosznego zawiązu do pola przeciw wojsku królewskiemu;
jednakże przed rozprawą górowską r. 1597. a następnie
niegoda rokoszanów, widząc otar prawie uszylił z swej
*) Ob: Pamiętnik Łanowski r. 1878. T. I. str. 300. i 311. Niemcewicz:
Dzieje Janowicza Zygmunta III. w Warszawie 1846. T. II. str. 27.

rodziny na tronie królewskiej, dostał się zwycięski, a przez
niezłą uroczystość r. 1609. na sejmie Synymonta III. odwrócił się
do, cokolwiek dawniej przeciw królowi głosił się odwrócił.

Tę samą gwałtowną namyślność cechującą szereg odnie-
życie podległe na Stanisława Radziwiłła, była mu i w do-
mowem wstąpieniu; najjawniej pokazała się w nieprzyjacieli
jego a zwłaszcza Opalińskim marszałkiem w. k. Oba ca-
pełczywi wzajemnie sobie porzysięgli zgubę, nieprzekajając się
obopólnie siłą zbrojną, i widać się nawet Radziwiłłowi poj-
miał Opalińskiego i przez niejakie czas trzymać w więzieniu
tenucikiem. Zastrawony i porwany Radziwiłł o trójce,
kwa i mordercy, jakich się liczą jego a wywołaniem Negro-
kufyłow, Belgów i Prusaków ztorona całość w szereg-
kich dotychczas dopuszczano, niebezpieczny, lekko sobie wzięły wszel-
kie wyroki, skazując go na śmierć i gwałtu. Długo goniąc,
ktoś Radziwiłł Opalińskiemu zastrawion, dał nowy powód do
obawnej między nimi wojny. Wyparli podległe Opalińskiego ser-
wiera i Anna szereg Obrojska wojownicza wotyńska, urazona
za napady dotychczasowych. Dnia 14. Sierpnia r. 1670. Łowicz,
na krwawą bitwę pod wsią Ternawiem blisko Leżajszka, gdzie
przeszło 6000 zbrojnych obu stron walczyło. Sam Radziwiłł
padł w bitwie na płaszczyźnie, ugodzony od niejakiego szersza w karku
pod łopatką *) i umarł do 500 ludzi, reszta zaś powrót w rozrywki.

~~Łopatkę wose i szurana dźwiałość Radziwiłła zje-
dona mu a współczesnych narwę diabła. Naproczony~~
*) franc. Szaryński: Obrar wielki panowania Synymonta III. We
Łowiczu 1828. T. II. S. 225. - Łopatkę ruska w wykopisze przyjeźdźcy
szaryńskiego we Łowiczu przechowywany anowemu, iż w tej
bitwie kosań awary szowaha nie był gotowy Radziwiłłiem.

przeciw religijnym Ceraniom, dać go także w 1552 Jan Dziaduski biskup przemyski wykładał, odbierał jako zwolennik luteranizmu katolickim w swych dobach Kosciół i przechowywał znaczne z swych pism różnowiedzi francuskiej Markara w Dabricku, gdzie także stawiał szkołę kalory. W tym czasie zamykał i przenosił do Nowego Miasta braci synów: Władysława, Krzysztofa, Stanisława i córki Felicyanę.

Papier Stanisława Stanisława (z którego znajduje się w całości imienia Opolin'skich we dworze, darowana przez W. Stan. Wronowskiego. Widzieć na niej tego imię tego w. jawnie w obrozi Kalory; wyprawne niewierzący polowe, powieszone brudy, a reszta aby być nie namyślności nawieściemu w pełnym piśmie wiskul, długie wrocy i brudy stronem swierzy powołki).

XIV.

Stanisław Orzechowski.

Kochanowski odrywał dzieje narodu i piśmiennictwa polskiego w XVII. wieku, lekkiem niemoc być oświadczenie o Stanisławie Orzechowskim; z tego też powodu ograniczył, my się tutaj na udzieleniu warniej rytm tylko szeregiem z życia owego sławnego mowcy, filozofa i historyka.

Stanisław Orzechowski urodził się dnia 14. listopada r. 1575. a ojciec Stanisław pisarz ziemski przemyski herbu Orsza i matka Jadwiga Wasanickiej, córki króla ruskiego. Po odbyciu początkowych nauk w Przemyśle, wysłał go ojciec do wstąpienia wiedeńskiej, gdzie się w łacińskim i greckim języku doskonalił. W 1604 pojechałszy do Willemburgu, przyjął przyjaźń Marina dubra i Filipa Melanctona; tam będąc w ślubie swiadczył.

sporów teologicznych, a nawet w nich upodobanie, które się po-
niej w skutku namyślności wzbudzenia i targnięcia na
wysoko wyodrębiło. W Padwie stał się Orzechowski filozof
pod Antonim Maryczenskim, a królowość pod Adamem
Lazarzem Bonamikiem; bawił też czas niejaki w Wenecji
i użyczał się głęboko uszonego Ignacyusza z Bononii i
Rzymie, w którym to ostatnim miejscu stalejszych
względów kardynałów Montanyniego i Aleksandra Farnese
dornawał i lubo metafizycznymi na widzeniu się kar-
dynała Guicęgo, od papieża archidyałonia przemyska powró-
cił. Na powrocie z Padwy ojca swego po siedemnaście
latem pobycie na granicy, wrócił r. 1542. Orzechowski z bar-
gatem zapasem umiejętności do ojczyzny. O dzieciach swych
już pisałem, że go sódzić do stanu duchownego, a mając
nadzieję, że przy gruntownej nauce i pietyzmu przynosi-
ć może na drodze, może przyjsić do wysokiego stopnia,
w którym by i sam był uczeniwie i swe życie poświęci-
ć swojemu pomagat, wyrobili mu dwie plebanie: w Żurawiu
i w Dobrudniku. Jednakże żując w drodze do biskupstwa,
odwlekał młody Stanisław ile można swymy sódzić
skie, aż wreszcie uległ woli ojca groźnego mu wydziedzi-
czeniem, i od arcybiskupa Piotra Starzechowskiego przy-
jął kapłan'skie przewięzienie. Jako kanonik przemyski
a nawet Orzechowski w swym biskupie Jan. Tarle jawi-
nego nieprzejawiało, zwłaszcza, że go bez wiedzy poster-
o biskup wyświęcił inny arcybiskup i że podług mnie jeszcze
pod czas pobytu w Rzymie kilka pleban z pod jego sta-
funktu powołał. O tej przyrzeczonej wyistoty między nimi

5.

roinn praconiere a szargi, w skazce kleryckiej Przechowski
kapitulę całą do obwinienia biskupa podmówił i sam ze
szargę, w imieniu kanoników do króla jakas się podjął.
Podrozi do Słowacji wysłał mu na dobre; miał albowiem spo-
sobności piśmami i obcowaniem potarać samie swe zdolności;
przez to wielu przyjańców przyjął, mianowicie także przy-
sał Piotra Gomrata, kleryka poprzednie na Przechowskiego wyda-
ne wyroki biskupie zastanowił. Magdonowi także jednaki
postawił mu tylko do obwarłkiej uchwyceniu; do tego uca-
łym bardziej szkodliwstwo na okole pniającym i napawiającym
kłaść, duchowieństwo także wrociem swego stanu i rozryw-
kności obywatelskiej obciążał, oraz publiczności całą rozgłoszeniem
swych przeciw religijnym dummem o sobie rozumieniem, pogar-
dzeniem, gniewem i uporem niekcił. Wymwał następnie szargę
w biskupstwie św. Jan Działuski wreszcie łagodnych środków
do postrośnienia barczivego kapłana, a gdy mu nie pomogło
zaprowadził go r. 1547. przed sąd duchowny o życie bezprawy kłade,
i wydanie uszczępliwego piśma przeciw bezienności kleryka
wymierzonego. Tomaszek się jak mógł Przechowski i pod-
prajęcego, życie poprawić obiecał. Niedługo wreszcie prze-
szwał w swej poprawie; klergia pod popędem namyślności
naraz w gwałtowny wypuchła ptomien. Zpoząłka na
sejmiku w Wiedniu, a następnie na sejmie piotrkowskim
r. 1550. kazał już jaronie przeciw bezienstwu i powadze bis-
kupów powstawać, anastatory podziemnych stronników w
Macieju Kborowski i Józefu Górze. Kanonik się na
wielkie niyżkoje, leż wótro pniem Janowi Tarnowskiemu
kierkelenowi Krakowskiemu udato się, na podnieńtwem
Piotra Kłmity i Maciejuwskiego biskupa Krakowskiego.

pogodzie Orzechowskiego z Działowem ~~kimś~~ ~~z~~ ~~innym~~
 na pierwszym, że się nie określi, póki sobie pozwolenia z Trybunału
 albo od powiatowego soboru nie uzyska. Dominus dante go
 przyrzeczenia dawał się spisać Orzechowski do Przemysła
 i wycałował się tamże w obecności bratw i przyjaźni
 wsey. Jak konwencyi doszły do, nawar. r. 1551. uroczyste
 w skłonie pod Garzejowem obok matien'ski z Magdelena,
 córka pana Chelmskiego i Łazebnowy. Krok ten samowolny
 rządy, własnie jako strugich i przykrych dla niego ~~z~~ ~~po~~
~~sta~~. Działowski uwiad matien'sko nie nie przeszedł, prawił
 kłopot na Orzechowskiego, skazał go na utratę wszystkich
 dóbr *) i wygnania z diecezji. Mógł jednak Orzechow-
 ski r. 1552. na sejmie podkowskim i inny miosty przed pryma-
 sen i zgromadzeniem biskupami, wyznaniem wiary, oświadc-
 zeniem; względem zony zewi pokazano mu i dać się do
 skłonie apostołskiej. Na prośbę pisał o potwierdzenie mat-
 ien'sko do papieżów Juliusza III. Pawła III. Piusa IV. i do
 zgromadzenia trydenckiego, do póki śmierci zony w r. 1566. r.
 tej sprawy nie przerwała. Skoladany bary, własnych namie-
 szow i rozpasanego uporu, zakonny Orzechowski w kraje
 polski, za wsi ~~z~~ ~~z~~ ~~z~~, rozlawno, pocięto ~~z~~ ~~z~~ ~~z~~

Orzechowski byłby nastąpił, stacnie za zasług wielkiego
 meza, gdyby był zycia swego własnie wadem, które głownie
 aródo w młodości własnej, skokim zosiłami rozdzieraniem, wiały
 nie skazit. Symowa jego całego narodził stawe przypowta,
 tak że go wspotrą emi nawet mianowac Democritem i
 przyktem polskim się niewahali. Karłki dawny, bajna wy-
 brania, zar cniwa zbyt gwałtownie jego rozszed kien.

*) Biblijans Lid. Almbeka: Annalus canonialis z r. 1649. w archiwie
 Kapituły tatarskiej, prawnym dziej wspomina, że już r. 1549. p. 25. Kar-
 dzieńskie Orzechowski zwał probostwo w Łanawicy na wsi Magdaj Działowski

to poprzedemami to namyżnosuami batamocinami, miostaty, tak
ze sig nie mogl do sustykt prawid et librotu przywizac. Łośa,
wilt przesrto do dicit krasnowyich, polemianych, filozofianych
i historycznych, a ktorych te sa najciekawsze w jezyku łacinskim:
De bello adversus Turcas suscipiendo oratio ned. Craicovis 1542.

1544. / Obie kypickie mowy ^{oracji} przeciw Turkom przetoryt na polsku
Jan Januszowski pod byntem: Ohsza na Turki r. 1539. /
De lege coelibatus contra iricium oratio. Cracovia 1551.
funeris oratio in funere Sigismundi T. Craicovis 1548. / Pedlis

subditus sive de institutione regia. Craicovis 1539. / Annales
Poloniae Dobromili 1611. / Przaje Kolt bi za bygmunta augusta,
przeotomacione przez Alex. Wlynskiego w Krakowie 1564. /
Chimera: sive de Mancari Lunese ca. 1562. / Przib petne gors

kuh sarkani na roznowicow, pizane przez Przechowskiego, dla
za sacia saej wasni a korucien rymskim rozporozdaj. / W
ojczyznej zas mowie wyprawial Przechowski: Ływel i insire
Jana Tarnowskiego. w Warszawie 1590. / Normowa albo Dyakly

o koto bezguciej polskiej korony 1560. / Quinquena, to jest
uroz korony polskiej na cyaku wydekorow 1569. i kilka innych
mniejszych polemianych pism przygodnych.

Ływel Stanisława Przechowskiego skresil Sr. Bohomolu,
a posem obzerany w 2. rozdziale rozdz. Max. kracia Chodina,
skil w waracm dziele: Wiedomości historyczno-krytyczne
do historyi literatury polskiej. w Krakowie 1802. t. III.
gdzie sa kic weryfikie pisma jego wyliczyl i krytycznie
rozebrał.

Dopiero zas Stan. Przechowskiego znajduje się w zakladach
imienia Opatowickich, nabyta od rodziny Korytkow z
Przechowskimi spokrewnionych, wch. stawiony jest na niej Przechowski
pisze w młodości w wieku, w warnej substancie i
ciężkości w piersi, a wyłożony w białym kotmiecan.

Pomnik Stanisława Jabłonowskiego, het-
mana wielkiego koronnego.

Jednym z najstawniejszych mężów wieku swego i silną podpo-
rę, a także nadwzrostnego panowania króla Jana III. był Stan.
Jabłonowski. Urodził się d. 3. Kwietnia w Jabłonowie w wojewódz.
Świętoszkim a ojca Jana Stan. mianika i marszałka koronne-
go i małżonki hrabianki Anny Ostrowskiej. Młody jeszcze
owiczył się w naukach w akademii krakowskiej pod głow-
nym z swych uczniów Janem Jabryngusem, niepospolitą aka-
demją Polaków, jakże potem w Londynie na podróżach do
krajów zagranicznych wydoskonalił. Kampanie w dziełach
wojennych, wprowadziło go wreszcie do służby Stan. Polackiego
hetmana wielk. kor. Sam miał sposobność zprawić kraj i do-
swiadczeń wielkich mężów, na których mógłby zapierać
się r. 1681. pod Bursztynem i Kąkaniem w bitwach z ko-
sakami dzielnie się odznaczył. Mianowany r. 1682. pólkowni-
kiem przetrzymał swoją nierównie cięższą rolę w Sa-
tarow pod Raworowem pokonał. R. 1685. walzył z nową
z kozakami pod Humaniem. Jednym był jego żona tohale-
ski gdy podcał obżecnia Krakowa przez Szwedów, przedcał-
szy się tylko w kilkadziesiąt dni przez mnogie syki nie-
przyjacielskie a miasta szwedzkie przed wrogami szarży
i osłoby kockowskiej do Agidobrowy wprowadził. Krany
regimentarzem, rarem a Ciarnie kim ile moimnie radował Pol-
skie przeciw najazdom szwedzkim, których pod Jarostan-
niem, Jolekiem, Toruniem kilka krotnie pobit, a Kurlandyi
a nawet Gullandyi wyptorył, gdzie sam zdobywał.

dawać miasto Gdynię, poszczególnym osobom. Niemniej
 chlubnie walczył przeciw Katarom i. Moskwie pod Chmiel.,
 w Kieju, Polonku i Cadnowem. Czynił bohaterstwo byle
 Głotnowskiemu apdnaty zaślubtu, i. mu r. 1664. wojewoda
 Szwedzkie oddant. Wierzył w walce zagoni Katarów, których
 pod Podhajcami do pokroju zmordit i gromit podgranych
 w Sedy Turkow pod Miemierowem, Grodkiem, Tomaszem, Stry-
 jim i r. 1673. pod Chocimem. Król Jan III. unalast w Głot-
 nowskim najwierniejszego Towarysza w posrsebach Turci-
 ków pod Chocimem r. 1675. pod Kurawnem, Wiedniem, Parkanami
 i na Wotoczynie. Tam to mianowicie odnawrył się Głotnow-
 ski sławnem wyprawadzeniem wojta a iestni lewów buko-
 winskich, obrozonych krwią, poltka, w wyprawie Jana Albra-
 ta. Następnie porarit jezuitę Katarów pod Kłocowem, i
 Mściem. W nagrodę swych zasług parzył Karol Lewa: biskie,
 swieckie, janowskie, białocerkiewskie, Korcuńskie, bohu-
 sławskie i rydziszewskie, w r. 1676. kiedman'stwo jutra,
 r. 1682. butawę wielką koronę, a r. 1690. kaszdelaniz kra-
 kowską.

Najświętszym jęmakim może się zwaić zwycięstwo Głot-
 nowskiego pod Szwedem r. 1695. a małe pariskie rotniczy
 ziomit na polach wioski Knieścienia *) Aricieci rery utnij-
 cze poległ brach pał Gierzi hana Katarzkiego, przycie n
 12,000 muprzyjawił i 10 muraw, a z ichony polskij bytko
 400 ludzi zginito. Wstrzemi niestłanij awawa wzięci

*) Jonsak a za nim Chodynietki i Historia miasta awowa
 str. 228) powiadają, że wieś Knieścienia od tego zwycięstwa
 nazwę swą otrzymała; wszelako idarzyło mi się widzieć
 dokumenta z XVII. wieku, w których wieś ta już Knie-
 ściem jest nazwana.

namieże bokatera pomnikiem na dziedzińcu klasztoru jerozolimskiego wyśławionym. *)

Umarł Jabłoński w Łowiczu d. 2. kwietnia 1702. r. w wieku jak się wspominał Andrzej Łatuski / Epistolarum historicarum familiarum Brunstergo 1771. T. IV. Nr. 214. / demijła, zadaną mu żonę swą Marianną Krasnowską, wywodzącą z rodu Tawoskiej s. 1637. kaszubską zoskwił z córką Anną, Jadwigą i synów Jana, Aleksandra i Stanisława.

„Można to śmiało przynajmniej” — powiada Jonski, zyciopisarz Jabłońskiego — „że niebada doszedł się niejkiego niewydaty wzoru, w którymby tak różnorodnie połączone były cnoty z dobrociemi. Młodemu w rozmowach, prosty w swych wyznaniach, szczery i inośliwy w swych sędziach, odważny, się niezgodniej męstwem i miłością ojęzyczny. On to doszedł się stać w śmiertelnej, zastrzygł sobie na staunach w potężnych, na podziwianie i chwale potężności i na wiecznie światła wizerunku narodu.”

XVI.

Popielnice anaterione w Galicji.

Czynią palenia trupów i spraczkowywania porostających śmieci, krow w drabnych naczyniach, w naczyniach czyli popielnicach, w których krow niemal narodził potęgowsy i demeryki aż poza rzekę Ranager w Bawji, od północy i Syberii aż do morza w Tawrowy, był. Jakie i u dawnych stawian panującej on. — Sawiając o tem!

*) Wierzył dawno przy przetwarzaniu tej części klasztoru na gmach gubernialny przesunięty został ów pomnik do kamienia pod Nr 132 2, gdzie się obecnie na dziedzińcu znajduje. Jest to posąg z piaskowca, przed stawiający w naturalnej wielkości Jabłońskiego w broi i ptaszku wymyślnym.

**) Historie de Stanislas Jablonowski Casellan de Cracovie en IV. Tome par Monsieur de Jonski de l'Academie des Sciences. A Paris 1774. T. III. S. 178. Po polsku wypisy byłko dwa:

24
rzekę ludzką wypane mogiły, kurhany, sople; świątyni lub też
kościeliska, w których mierzą na wielkie potłaki popielnicę *)
po największej części z turo-mych, oraz na aglicy, orskis
kości ludzkich i zwierzęcych, różne zabudki sprzątków i ozdoby
krasno-wyich i kamiennych napoty kamny. Znamna ilość tych
znachodzonych popielnic data nawet nie którym pisarzem od-
cym i naszym. n.p. Duggerowi powiad do druidycznego mni-
mania, jakoby owe podobne rzeczy same w czasie wypraw były.
Jednakże gdy o podaniu historycznych wieści, jak nierównie
kierniejsza ludności na tych okolicach przebywała, niepowinno
nad też i mnostwo podobnych zmentarów pogańskich,
czasami w pustych i niepamięci katyich dres mijwać się;
pierwszą część w tomie zremi pod tytułem: Eyrie Star. Jabbe.
nowskiego. W Warszawie r. 1789 - 1790.

*) Rodziny zira, mogiły i inny zalesione w północnej Ameryce
opisał Atwater w piśmie: Archologia americana 1820. piśmie
zpał: Walthallen über die frühsten Einwohner von Nord-Ameri-
ka. Heidelberg 1807. O urnach w Peruji jako Brachis wydo.
tych młoci Pał. Morie w owej drugiej podróży. Mogiły woko-
Dono-indyjskie jako dach wykusa Journal of the Asiatic
society of Bengal. Calcutta. 1824. N. 27. O skandynewskich
najlepszą wiadomości zalesi młoci w dziele: N. H. Löbberga:
Handlinger för Nordens Fornaldskare. Stockholm. 1822-24. Ewie-
miel Karl G. Klemm: Handbuch der germanischen Alterthums-
kunde. Dresden. 1836. O popielnicach znalezionych w różnych
okolicach Polski w pomiarze: Kazimierski, Radowski, Dun-
cewowski, oraz różne zresopisna potłaki. Wskazanie zalesi
nie onogit, jako najdawniejszych pomników czasu przed,
chrześcijańskiego, dowiad Klemm w dziele: Verhale der
pänscher Völkerschaften i u nas Lorian Chodakowski.

znajdujących, w blizne wprowadzaci zażewinici.

Palenie krupow spowoduje samo przez sie, w brew wzgledu, wymiadanom Ad. Narasiewicz, wiary poganickich Slawian w nieśmiertelnosci duszy, nalezalo do obrzadow religijnych; byla to bowiem urodynka ofiera, w niej amartego pożytko na inne wieczne mieszkanie za pomoca trawicznych cięcio, a dźwięka, według ich wiary ulotni najzyczliwiej płomieni ognia swiętego. Niebożacyliem palono także najmlodsze jemu wyzniu dożewinici, aby sie rownie z gozicimazij odrodzić mogły. Kierano po tem, ze iżia pozostate wiazgthi wumpi... ne popielnicie, które w rasi z innemi naczyniami pomoczise... mi na zgliszczu warilow ziemi przygrywano. Dawano użita i igryska urodynki ten obraz koniary. *)

Nader wazny i w naukowym wzgledzie korzy. Sza byloby zwięca, gdyby kto w kraju naszym najzyczliwiej opisanie mogil przygrywki i wyzrewobnieniem przyz w użit anaterionych. Dzieło podobne zdatu jedynie zawi szwiate na pierwotne dzie... je narodu i slanie sie, dla porniejszych badaczy wrotem do twinych wiaregodnych wnioskow. Wprzody nim to jednakie nastąpi, porzucamy z opisem niektórych popielnic w Pa... liji z naterionych i na raterioniej kateji dla tegożo pożytku w rycunku raterionych.

№ 1. wyzrewobniona popielnica z wiorzki z naterioniej... sa, kramkaba, z naterioniej koto Jarostawia. Gest ora z blawozolnej niepolewanej gliny i z naterioniej obcinie w naterionym kabinieci przygrywki w wozkaj.

№ 2. obrzeta, niepolewana misa, z jia skowatej, z ożej

*) Zwyczaj palenia krupow brwat u nas, jiznawo w XI. wieku za czasow chrześcijanskich. Wschodnik misa z dypiczo w 1029. f. 66. Math. Kabina von Palthenslein: Böhmens heidnische Opferplätze und Altäre. Praga. 1836.

gliny, mająca 4 cale wysokości, a w przecięciu ugięty pół łony
i dwa cale, a jedna raz półcewarta cala szerokości. Nr 3.
Sakiejże samej roboty popielnica, i o i poprzednia miska, są
pełniona beztęmi a kalinyowanemi kociami. Cała jej wy-
sokość wynosi 9 cali. Ugory jest enarwie wżisza, i nado-
wa najszersza obęgłości dochodzi 2 łony, obęg raz wyg, trę-
lekko ku dołowi spada. Popielnica ta w r. 1806. a m. 1807. poprę-
Dnia analerioną rozluta w obwodzie parzemyskim kotołaj-
tarowie i przez Jb. Jalię a Dierkowoskuch Lien'ską do r. 1806.
du imienia Oholińskuch oddana.

Nr 4. czarna bardzo morna w kształcie drbana bez ucha,
piżknie a gliny wypalona popielnica, analerioną w r. 1806.
a szągłkami starego ustrojenu pod Nr. XI. g. 1806. r. 1806.
w pobliżu Hamionki. obwodzie Kutomyskim, 5 mil od Obce-
Lyna. Popioły w niej były w byłki rekalygowane, a broilki
obowierany w koto popielnicy okrcony miar zelanę ka-
rekojęci świadczy, że kamierata sara, tni dawnego wojownika.
Podobne miarom obwinęte urny, są do się w polsce ana-
dorz; takę wydobyto r. 1806. w Lelanie. powiecie Stonskim.
a r. 1802. jak Duricowski w ruych kalindareach powiadcia.
a roli wsi Wola blisko Miedwienicy o 7 mil od Warszawy.

Nr 5. tądna, czarna, palowana popielnica, wydobyta d. 12.
Miednia 1822 r. w wsi Pionia. obwodzie wreszowski. i
na wschodnim brzegu Wisły. Wydrzenia jej konary są koni-
cznie, tak iż trudno ją postawić prosto. Cała wysokość do-
chodzi 10 cali, najwęższa i nadołowa szerokość również
10 cali. Dny wygicciu idą gęst od brzuha ku górze, ma-
do koto pał, nie który w się kreskowate kółka, nie oddo-
by znajdują, zupełnie do tych podobne, jakie J. G. Büsching
Die heidnischen Allerhöchster Schlesiens. Leipzig 1824. r.
T. I. Nr 8. i 11. f. nec urraich szlaglich dostarcz. Na najwęż-
szej szerokości u brzuha ma 2 dwał stron po kóje.

uszkwałych wyisnien, a między zwyczajnym obtekiem i re,
czy najzżył się wydzien i a ceteris sicut po jednym podobnem
wyisnieniu.

№ 6. nadpsuta i wykreślona popielnica a grubiej, Flad-
zollawej niepotewanej gliny analerona w obwodzie miedzi,
skim. Popielnica ta napetniona posturoniemi, spalonymi
kociami posleo-colla, pomieszanemi z popiołem i szłym
piaskiem, przechowuje się dołgo równie jak poprzednia pod
№ 5. w kabinecie naturalnym wreichiny lwowskiej.

Popielnice narzenia moją, lej wykreślono i tak ładnych
didob, jakie na urnach greckich i rzymskich widzimy; ta-
kież i rorty byto u greków i Rzymian o takowe, gdzie
światki nie kne kwiłazy i gdzie się osobne rozkodziłnie
wyrabianiem i sprzedawca podobnych urn ładny. Stawian
więcej domowen iyciem i rozmiłowem rozjęty, mniej dbał o
dokonatość światki, byle tylko powinnom religijnym
nieuhybit, a wrodzony przemyśł wiejskiego garnca był
mniejs w tej mierze dostatecznym. Niho tego jednak uwat-
nie porównanie popielnic stawianich z urnami innych
narodow, może nasleżyć przedmiot do wielu nieładnych
i nastrojczych badań.

XVII.

Simon Okolski.

Łakom katrodziejski brokłwie niegdys nauki picy
gmyżij, może się od czasow zaprowadzenia swego na Ru-
si w wieka XIII. poszycie ni jednym swiatłym zgro-
na swego mgiecm. Obok Melchiora a Morisik, a także
Leopolity, Sabiana i Witkowskiego i byle innych sajm-
je nieproslonie łakie miejsce elymon Okolski urodzony
na Rusi a słał o niego domus herbu Rawins.

Wstał pierwszy do zakonu Dominikańcis, przejeżdżał w nim m. m.
mające Łopnie. Jako karnodzieja wojakowy służył przy
Mikołajowi Boleńskiemu, kolumnowi polnemu koronnemu
w wyprawach na Kozaki r. 1637. i 1638. sprawował m. j. m.
obozowy; z tej powzięwszy zwyczaj przeorem klasztorów w
Konstantynowie, w Kamieniu, w Tyśmienicy i w Żurpale.
Był później nauczycielem teologii i arcydzieł głównych szkół
zakonnych w dawnej, na koniec r. 1648. d. 8. Miesiąca
marcowego godności prawniczej zakonu swego na
Austrii, którą się do śmierci w r. 1650. a chluby piś. Łowca.
Opisał swiętości pobożności i nauk głośniejszych zalicza-
ta Okolskiego jeżura ładna wynowa; dla swych kasań
był powołany do ryńskiego powołany i stać wamym.
Był m. m. Okolski jest autorem następujących dzieł history-
cznej i teologicznej treści w języku ławnym: 1.) Opis polonii.
Cracow. 1641. Herbarz słabki polskiej alfabetycznie w 3
tomach atoryny wiadomości historycznymi poprzedzonych
rodzina. Wzrostła ta praca narobiła w polu Okolskiego
wiele nieprzyjacioł, zwłaszcza iż na które domy napuści-
romi wystawiał pochwałami, inne zaś dla braku wiadomości
zupełnie pominął. Porywało go nawet o to do Ładu, a bria-
banat lubelski według świadci Łwa Markiewicza zaka-
zał sprzedarzy tego dzieła i małgo nawet na imiszenie
nieśkazał. 2.) Lupia Florida. Łepoli. 1646. w nadzwyczaj-
kwań i wainem ławnym dzieło r. 1759. powołanie w Lipsku wy-
danem skusił Okolski dzieło swego zakonu w krajach
ruskich. 3.) Chivienstium et Bezanichov. opis oporowu cętko-
licia ecclesie romane ordo et numerus. Łepoli 1646. obejmują-
jące historyczną wiadomość o ławnym biskupstwie
kijowskim. 4.) Præcis verbi divini. Cracow. 1649. teologiczne

objaśnienia kazań b. Wojciecha biskupa Regensburzkiego. Książki
też wyszedł tylko tom pierwszy. — Wzięty za polskim napisat
Okolski: 5.) Diariusz handakliwej wojenny między wojskiem
koronnym i zaproszonym w r. 1637. W Zamociu. 1638. wydany.
6.) Kontynuacja diariusza wojennego w r. 1638. W Krakowie
1639. Jako niezmienny świadek opisał Okolski w tych dniach
czynności wojska polskiego podczas wyprawy na koracko,
której pod dowództwem Pawłuka, Oszeranina, Skidana i Sini
powstała i polską wojsko Skidak na Ukrainie napadła. Choć
te dzieła tem bardziej zasługują na uwagę, o ile się nam
na piśmie wyjaśniających dzieje Ukrainy za Władysława
IV. obywat. 7.) Grób święty nad miastem Podkamicznem
świątynią wstawioną. W Krakowie. 1636. i powłocnie 1716 r.
wieczysta opieka cudów obrazu N. Maryi panny w klasztorze
dominikańskim w Podkamicznem. Obwodzie starostkim.
8.) Cywoty N. zakonni Dominikanek. 1638. *) i 9.) Żyoty
kazań pogrzebowych osobno wydanych, jako to na śmierć
Wdama Katalinowskiego Anoty bractawskiego pod tytułem
Tem: Pojedynczy mgła walcuwnego i niewyjął smierci. W
Krakowie 1638. ; na zgon Katarzyny Polotkiej matronki
Janusza Radziwilla podkomorzego w. książ. Litw. i na
piem: fundament przeciw fundamentowi. W Lwowie. 1643;
przy pogrzebie. Nikołaja Chtera: Chocze w triumfalna
drojaka. W Lwowie. 1644. ; i Gozarie re. Domarowskie
go: Pogłos chrześcijańskiego życia. W Krakowie 1645. —
Spis провинятow zakonni karodeijskiego na Pnisi. w książce
życia: Tractatum officii divini iudaicum breviarum

*) Żyoty wloty tego bardzo rzadkiego dzieła, które nawet ca-
memu J. M. Dr. Skotini's kciem autorowi życia Okolskiego
f. w wladomosciach hist. kryt. W Krakowie 1819. T. I. str. 174-192.

saire ordinis predicatorum pro anno 1787. ad usum provincie Aus-
sied. Leopoldi Lypis Casim. Schellhorn / wzmianka prois tego jezuit-
mędrych dziełami Okolskiego: Laurea dierum / Mieniei dmi / De
scriptio B. Virg. Mariae Luceoricensis / Opisanie N. M. Franny
wo Luchin / Wzrost niewiadomo gdzie i w jakim jezzyku występi
a na wierzunku Okolskiego / Łoi mędrych kuzgarni jedna pod
lytatem: Miscellanea i druga: Castas militis christiani.

Papiers Symona Okolskiego malowana praca woyje klasztoru Do-
minikańsio w Podkamieniu. Wyobrażony jest na niej Okolski
w habicie zakonnym rajz by przy solikim wyprawowaniu swego
herbarca. W górach Łoi w mapie g dzieł jego a następującemi ty-
tułami: Miscellanea / Norma Tosii / Orbis Pol. / swiat polski / Orbis
Pol. t. III. - Praxis div. verbi / Kardowiejska Stawa bosiga / Swiz
ta goia roscowowa / florida Rappia / Kardowiejska Aus / Łoi. Juncto.
Plazania pogrzebowe / Vita sancti Laram N. figury i panien.
U spodu obrazu nasz jest podpis łaciński: L. A. R. D. Magister
Simon Okolski olim provincialis optima memoria dignus,
quam tibi multorum procelum labore comparavit. Accusator
convictus in regno Galicie, Halicienais a S. Hyacintho funditi,
nullo pudore compositos libros reliquit, videlicet tres thomos.

byto niernane, posiada kuzgarni C. Dominikańsio we dworze. Ty-
tuł jest następujący: Archo ziemie Angolow w ucie pal
ma i kilita / Przeobione w panien kim i zakonnym seriu praca
pobornosi / czystosci i postuszen / Two swiate rascie piene,
poti kim jezzykiem utaińskiego y wloskiego ze rozkarcenim
przetworznych zakonnych od Ojca Symona Okolskiego zakon
Dominika S. prae thumaisone. We dworze w drukarni Colley.
Łoi. Jesu, u Sebalycana Nowogorskiego. Roku paniego 1744.
karł 4. i str. 99 w 4te puzwice kuzgarni a Stanislawie Flon
Łoi kraj woprowde bractawskiej.

Orbis poloni, floridam Aupiam et multos alios provinciam descripsit
tionem sancti montis Rosariani sub Libate: Gora swięta Rosian,
ciewa nad miastem Podkamieniem etc. / Najprzewielbniejszy
O. Maurycyusz Synon Opatowski niegdys prowincya najlepszej
Stawy godzien, na kłosa, sobie w czasie wielu przeszedlo za stu-
tytu. Ponowiciel klasztoru w królestwie galicyjskim klasztoru
halickiego od s. Janka walecznego, porobił wiecej księgi morozu
prawy, spisane, jako to: Myślenie swięta polskiego, Kwiecień
And, i wiecej innych mianowicie opisanie pod Libatem: Gora
swięta rosianowa nad miastem Podkamieniem.

XVIII.

Jedeon Bataban.

Jedeon Bataban był synem Marka, męża walecznego herbu Kosi-
czka, wiodącego swój porządek a rodzinę albańską, który na-
stawił najpierw pierwszy porządek i przyjął go jako wdowiec
a szatami kapłanami zakon s. Warylega, pod imieniem Arce-
miasza lwowskiego biskupstwo ruskie otrzymał. Młodość
pięrosta i sprawił Jedeon według zwyczajów swego wieku w stia-
bie wojennej, nosząc imię Michorego, które dopiero w stanie sta-
nowym na Jedeona zamienił. Po śmierci ojca w r. 1566. wzdzie-
nie było najbliższym do osiągnięcia godności biskupiej i
dla tego też wyznaczony na biskupa kapłana wesołach docho-
dzą i dobra kościelne przez Arseniusza posiadane z braciemi
swymi zregulował. Jednakże uwinął się w przyrodę Jan Topalka
Opatowski, polecony od Stan. Stomarańskiego arcybiskupa
Towńskiego takwo sobie u króla Zygmunta Augusta mia-
nowanie na władztwo lwowskie wyrobił. Niechciał więc
Bataban ustąpić swemu proteccionikowi i chociaż król
Dziobrowi Barsemur staroście lwowskiemu Opatowskiego
bronie rozkazał, na jeździe go kilka krotkie w klasztorze.

święto-justkimi i przymoż, chciał wyuzdować, dopóki nowy
Książę Mikołaj Herbert tej walki walowii nie postkromi. Wje-
chał Gedron do Kalesa, gdzie aż do zgonu Książęcia w r.
1576. przebywał, a potem przybrawszy był wstadyki lwow-
skiego, halickiego i kamienickiego powstawił we swo-
bie siedziębę biskupią, sąjąc. Miarony był samowolnością arcy-
biskup Jan Dymitr Sulikowski, który kładł w drogę Bataba-
nowi Świdroski, zaprowadził nawet sądownie, że Gedron nie będzie
upoważnionym wchodzić się na wstadyctwo lwowskie i że wyta-
nuje się, a pod jego wstady męzi spokojnej krajowy przez swię-
ki i Schidzmały kamie. Gdy to nie pomogło arcy biskupowski
przymoż, a chęci miał gwałtem nowo zaprowadzony kalendarz
rymski narucić, wyjechał brata swego Wojciecha i kanoni-
kami i ludźmi usbrojonymi, którzy pod czas swięt Kręgo
narodzenia Świdroski i cerkiew porozganieli i do łowców
ciągnęli. Wnioś od Batabana L. 10. Lutego 1584. za kores-
pondencją do księży grodzkich halickich; wskazał też sprawę co-
skate umieszczoną; w następnym roku na zamku królewskim
warzewskim za pośrednictwem Orszaka Mollowicza kani-
kera lit., Konstantego Pirowskiego, wojewody kijow., Stanisła-
wa Łotkiewskiego wojewody belisk. opiekuna Batabana
i Jana Chlebowicza kancle. misioł. arcybiskup wyjechał,
aż do rozruchy więcej z przygodku miał i chęci się skaty
i wrożyć się pogodził się z Batabanem obciążając na dal
wielką walki i spokojności.

Bataban od tego czasu w swiej diecezji większej na brat
imiatowii, i różnił się dopuszczając bezprawność. Dumni i
porzywani, prowadził życie mniej przyzwoite jego godności;
jako miłośnik towarzysza chował przy gońce i zabawach
w monast. Leach, które w r. 1584. w archimandrytami przymoż,

porabierał i braćmi swym oraz krewnym w zarząd porządował,
z czynkami w Uniowie sprosznie się obchodził, ludzi niepowol-
nych jego rozkazom oszo karał więził i kazał. Chciwy stał
wymiał zamiar odnowienia metropolii ruskiej halickiej, i
w tym celu wysłał się u króla o potwierdzenie przywileju
króla Szw. Daniłowicza r. 1508. metropolii halickiej
Grzegorzowi Daneg. *) Szerególniej zaś uwagę rozpaść kłó.
Śnie. z ruskim krajowem bractwem. Lauronigij. Jace. dwowic,
za to że niechiałe władzy jego uznawał i że samemu tylko
podlegało. Zemiły i dla urzędnika sibijs-
kiej powagi skłaniał się już r. 1590. do unii i r. 1595. podpisał
wraz z innymi biskupami list do Klemensa VIII. oświadczają-
cy postuszeństwo papieżowi. Skreślako widać jak mało ma-
łen środok do podniesienia dumy w osobliwej pomogach, wrócił
zaraz do schizmy i d. b. P. Porozniska r. 1596. na soborze
w Brzesku kieleckim wraz z obywatelami Kopersyn'skim, bisk.
Kupentuskim preumptkim, i innymi ośwartym się prze-
ciwnikiem unii ogłosił; tym sposobem tylko mógł porządek
dosłojen'stwa staroby carogrodzkiego. Za to też od szerególnie
wypręty metropolii kijowski Michał Raborza Katabana
z współtwórcami i od godności biskupiej odstąpił, iż ten król
tygymant III. d. 15. Grudnia 1596. r. potwierdził. **) Poroz. Lat
jenak Kataban przy biskupstwie, Skreślako mu nawet na-
szepcia Raborzy, Hippicyj Poliej r. 1604. przemoga wydział:

*) Ob. Klem. Chodykiewicza: Dissertationes historico-criticae de atropo-
archiepiscopatu metropolitano kijoviensi et halicensi. 1720.
Mich. Brey uwaga, ten przywilej za podobioną przez samego Pa-
tabana.

**) Ob. Bull. et brevia congregationem. P. S. B. M. concientia.
Pawojowic 1767. S. III.

nie posiadał; a w ichrazie kosciołem ruskim około lat wsię
w lwowskiej diecezji wstrzymał. Umarł na przytku s. iłoy
pochowany w Uniowie.

Przy takich przywarach i nagaanej niespokojności, iłoy
przebiegł wyjeździe z dołnosiami oddarony nauki pielegnował.
Dawał wspaniałe myślom swym i na dwore swoim stawnego
mniłka Pawła Berinda, biegłego w różnyeh językach autora sto-
nika stawiańskiego ruskiego, utrzymywał. *) Za jego staraniem
staraniem wyšlo kilka ksiąg duchownych stawiańskich iłoy,
karonj. prawa wschodniego. Ksiazka s. iłoy. przez Jereja Lublin-
skiego wazyliem drukiem ogłoszone.

Obrat Felcena Batabina przeszedł się w monastere bazyli,
ańskim w Kreszkowie, a za staraniem N. W. Kompaniewicza do
lwowskiego klasztoru s. Profesego przeniesiony został. Na nim
widzi Batabina a także biskupia, w jednej i drugiej
zęci, w czarnych ryzach sukniach. *) Goye dawniej s. iłoy a ca konu
biskupia między obierami byli.

XIX.

Najstarsze pieczęcie miasta Tarnowa i. No- wego Sądica.

Obnazomienia się z pieczęciami dawnymi s. iłoy s. iłoy
uważnem badaćowi niemało nadleżca ciekawych przedmio-
tów. Poważna wiela korzyści, jakie historia i heraldyka z tego
początku, potrzeba stare pieczęcie woskowe na jedwabnych sznur-
kach lub taśmach do pergaminowych przyswili zamieszane uwa-
żać za srodkowe pomniki sztuk pięknych z czasów odcyłych,
w zabylki tego rodzaju drey s. iłoy. Przy zupełnym braku

*) Jgn. Hebel'skiego: Dwa wielkie s. iłoy na horyzoncie polskim.
W Włnie 1781. Cz. II. Str. 168. Cz. III. Str. 230.

dieta, w którejby wszelkie nasze krajowe pieniądze były zebrane,
nieodrzuciłyby będąc zaporną cyfelniką i Dwoma medkami
pomnikami spragistycami, w rysunku kataronemi.

Najstarsza piątka obwodowego miasta Tarnowa wybita na
czarnym wosku, zawieszona jest do przywileju pergaminnego
wydanego r. 1400. Którym się mierzanie Tarnowskiej obwodowej
placówki wierzchniemi miary 20 roku po 13 grawien do obłazka S.
Piotra i Pawła w kościele N. S. Maryi w Krakowie przywilej
ten wymienia jako dziedzica Jana Amora pana na Tarnowie;
na piątce zaś wyobrazony jest zycia obrotowy, trzymający w praw.
wej ręce miecz na dol. spuszczony, a w lewej baran z herbem obłazka,
własciwym rodzinie Tarnowskich; nad barana wznosi się szczyt
z podobnym u góry herbem. Nadpis do kółka następujący: Sigillum
Tarnovie civium Spicimeris. Piątka Tarnowa mierzanie Spicy-
mira. - Wypomniony hrabia Spicymir, Grajan, wojewoda i
kierownik krakowski już r. 1028. wieś dziedziczył, Tarnów
miał w miasto zamienić, na co r. 1030. d. W. Maria d. króla
Władysława do siebie wysłał pozwolenie w rasie i swobodzie, ury-
wania prawa niemieckiego i podzenia wszelkich spraw, a
nawet gardawych. *)

Piątka królewskiego miasta Nowego- Sadeza pochodzi z po-
cztku XIV. albo nawet z XIII. wieku. Widzi na niej S.
Matgorza z smokiem; do kółka zaś napis: Sigillum
advocati adque civium d. e. f. Hennis. Piątka i mierz-
czan w kamieniu, a w środku: Bta. b. beata. Marg. parida. virg.
tedi. Piątka ta z wosku, rzymskiego na jedwabnym amaran-
towym sznurku wisząca, potwierdza dokument pergaminnym,
którym wojt Mikołaj i mierzanie Sadezy przybył na agadę,

*) W. Balicki: Miasto Tarnów pod względem historycznym statysty-
cznym, topograficznym i naukowym. W Tarnowie 1851. str. 8.

między miastem Krakowem a Łądem za pośrednictwem wojewody
Krakowskiemu i spiumira zowaty w Krakowie d. 12. czerwca r.
1323. Umówiony w tej ugodzie obu stron wolny prakoch przez
szlą i Krakow, wyjątkiem aby tylko tawarów iadnych rzekami
Wistą i Dunajcem nie prowadzono.

Miasto Nowy Łądek przed zatwierdzeniem swem w r. 1303. przez
Wacława króla czeskiego i polskiego, zostało nazwę wioski Ka-
mieniny i było już znacznem i handlowem miejscem. Należało
biskupom krakowskim zamienione przez Jana Muskaty z kró-
lem za miasto Biech i inne włości. S. Margareta została
patronką tego miasta; jej poświęcony został kościół parmy
sambojskiej, który w XIV. wieku wieku, nie równie starożytnym
drewnianemu kościołowi s. Wojciecha dziś już rozstranemu,
podlegał. Obecnie mi. Nowy Łądek w pierzgi bramy z trzema
wieżami w który mają ubojnię s. ci; albowiem w XV. wieku usyła-
nie miasta królewskie i gwarantuje prawa magdeburzkiego
p. n. p. dworów, bożan, Torun i t. d. przybraty za pewne godo-
swój powagi przywiecie.

Najwyższą osobą urzędową w mieście był wojt radwójca.
Wszystkie sprawy, i mający nawet prawo karcenia
śmiercią. Była to dobytek ena na posada, które dozwolone
nawet przez samego króla lub wojewodów udruciana; postie-
wał bowiem wojt miasta bezciezgi dychodów i skarbowych
i na znak swój powagi przy Łądku srebrne becto piastowało.
Wyrok jego mógł być i sam król odwołać. W XV. wieku do-
piero urząd ten ponizonym został przez ustanowienie rajców
konstul i tawników scabini.

Nadgrobek Jana Sienicńskiego w
Rymanowic.

Jan & Sienna Sienicńscy kasztelan halicki, dziedzie Rymanowa, wystąpił był d. 14. Grudnia 1588. r. od króla Stefana Batoryego w poselstwie do Konstantynopola, dla potwierdzenia przyjaźni zawartej r. 1568. między Zygmuntem Augustem a Selimem II. Przybył Sienicński z poselstwem w powiecie gołotyńskim na miejsce przesiedzone i d. 20. Lipca r. 1588. otrzymał wiadomość od Solimana Murata zdaną otrzymaną potwierdzenie.

Samobieżny dzieje dalsze szczęścia a życie tego sławnego polaka, choć o nich przecież niejakie wiadomości nadgrobek z inkrustowanego marmuru ułożony jest w kształcie granitnym mieszczącym się w Rymanowic obwodzie sanockim, i napisem u góry: Tu leży i Wielmożny pan Jan Sienicński & Sienna, Kasztelan halicki, wespół z wielmożną panią matką swoją, Konią Sienicńską, & Paniową, córką niegdy wielmożnego niegdy pana Jerzego Paniowskiego starosty rymanowskiego z racji wasyłkiewskim polonstwem swem, synami & Zbigniewem, Janem, Lukaszem, Samuelem a siostrami: Anną & Sienna matką, którą urodzonego pana Krzysztofa Pileckiego & Pilec, Sophię, Katarzynę, Helibitę, & drugą Sophię, Barbarę, Reginę, Cecylię, Terzie i wielmożny Jan & Sienna wznosił w panu jaderze na wzniesienie do Moskwy w Starobu u rzeźby jmi Starobskiej siostry swojej Ksienki roku 1580. dnia pierwszego sierpnia lata od narodzenia jego 48.

Pod ławicą poświęconą na 4 pola, w których się herby Podziemba, Hornin, Herbut i Godawa znajdują, były 2 brojeńskie rzeźby a białe w rękach i hełmem u nóg, nad nim umieszczono

sz nacię puzęci wiezre:
Postoi malo przenie sobie,
Kto tu bęcy w ten to grobie
Spoczywa tu Stenien'ski Jan
Ten był kaliski Aszela;
Wes polek a malionki swojz

2
Z domu Paniewskub ktophia,
Ze wazemi polomki swemi.
Po pana Woga dane mis
Czekajz dyat amartugetwstana
Spanem Bogiem krolawcia.

Po bokach sz dwa aniołki; z tych jeden kryma herb Dłno
Rodzinny Stenien'skiub, a drugi rad Prziemba, rodeinny Pa-
niow'skiub. W środku pomnika wyobrazone w płaskorzebie
całe polomstwo Stenien'skiego kolo Saruny, również na ceterzy
pola podzielonej; między herby: Dłno, Topor, Prziemba i Her-
bust. Z jednej strony kłociry z niewiad, a z drugiej Smuz-
czyen, z tych herb najmniejzych w stroi, swoit rad Star-
szych w płaskorzebie.

Po nioj wiaz postai zony Stenien'skiego spory wazniej
w owobczym stroju a ksziczy w stroi w rku. Nad nio wiazre:

Wielmożna ktophia Stenien'ska du terzy z Paniewa
Co była z domu Paniewskub kaina kielogowa
Była staroscianka zydawerka, a z klog spracierenia swego
Dat ci był mgia z domu Stenien'skiub narodu zia nega
I kłocem miała uireriwet polomstwo a takti boci dane
Kłocem tu iasz sporywa i oicem a matka spolnie paktowane
Czekajz dyat amartugetwstana y rywota waznego
Kłocem jen pan Wog gotował przez mgie sinarka swiego. Amen.

Na samym sposobie adz wyryte sz nacię puzęci wiezre
postole:

Niedziwi sie mior kamienowi | Ale sie druiwi od mianie
Ami radnemu zamienowi, | Nacię koi łoci puzęci panieł

Byłem ja też iako ciotwick,
Dziś ci wim iyt przerw wygolek wiek,
Kos maer me osiad tobie
W maten grobie liche kosu.
Nie dziwoi sie bracie mili
Juz ci to i Lare nowiny,
Tę cę la też w ten grobie,
Dziwnieć takier bendie tobie.
Widzę branska i zapier jirono
Niewiem być na dobre wyerta,
Boń nie długo czekać tego,
Tę lista se mag skoczyć w niego;
Niewiem tego upotrucisz,
Jestli sie herbom dziwniecy,
Dziwnieć skoroć smierć da kćia
Juz mi wnet rozlanie sryen.
Gdy cudy grob oglądacie
Dziś tego upotrucisz,
Tę nychto ma na to przyda,
Tę też w jakim sam miasa być
Dziwna to asieć na niedziaki
Tę gdy widze nabosieczki,
Tę sie iyt przygodami
Nie karać ać agine sami.
Juz ta rekam taski toscy
Lobie być ać more gorzej,
Jestli na to niepomyleć
Tę też na to takier prida nasz.

Byłem i a też iako i ty,
I miałem od sżezcia kwoty,
Dziś to mi smierć sżeznia
Tę na odiać kocz ostrzyta.
Nie dziwoi sie mili bracie
Tę la też i ki komnacie,
Inadnie onie pamić kosa
Sprawi sie sie też ponidie,
Tędy pobryć na grob cudy,
Dziwnieć nychto sie sżach potady,
Abyś łac cęzy rozmylać
W cęmu maer prida jicho kęstlać,
Dziwnieć pilacie upotrucisz,
Gdy kocz proudeisz shować
Tę cudy u dawi i zchać
Kocz też proudeisz mać.
Dziwnieć takier przepodeć
Widzę groby y kamienie,
Ać umarte przykrywać,
A prędie, swięta i chary sżaz.

2

Spis przedmiotów w tem dziele zawartych.

- I. II. Stanisław i Anna z Kunowcy Cwiciejmowie.
- III. Posąg Sarsycty na górze Wronowskich we dworze.
- IV. Grobowiec Kapata Sarnowskiego w Sarnowsku.
- V. Samuel Kborowski.
- VI. VII. Stanisław Sarto i nadgrobek jego w Trośnie.
- VIII. Nadgrobek Koryctyfa Herburt w Sulstynie.
- IX. Jan Herburt z Sulstyna.
- X. Kosolara.
- XI. XII. Narzędzia i broje i narzędzia metaliczne w Galicji.
- XIII. Stanisław Stebnicki Starosta rygwulski.
- XIV. Stanisław Orzechowski.
- XV. Pomnik Stanisława Jablanowskiego, Komarsa wielkiego Koronnego.
- XVI. Popielnice metaliczne w Galicji.
- XVII. Symon Okolski.
- XVIII. Gedeon Rataban.
- XIX. Najstarsze piensze miasta Sarnowa i Nowego Sadu.
- XX. Nadgrobek Jana Scenińskiego w Rymanowie.

1381. Imprimatur om. del.
Lemberg d. 12. Sept. 1840.
W. L. Kuntz & K. Hoffm.

Z księgozbioru
Stanisława Spittala
Dział, _____ No, _____

2
Panie Wielmożnemu

Henrykowi Starowowi

Hrabie na Skrzyżnie

Dunin Porokowskiemu

Podkomorzemu I. C. K. A. Mei, Członkowi Akademii
C. K. sztuk wyawstonych w Wiedniu i Królewsko Bawarskiej
w Monachium, Towarzystwa C. K. rolniczego w Wiedniu,
Królewskiego przyjaciół nauk w Warszawie, naukowego Wroc-
łowskiego, rolniczego Warszawskiego, mineralogicznego w
Jenie, Badacza natury w Weterau, i do rachycenia przemysłu
narodowego w Paryżu, Reprezentantowi potomstwa zastawu mi-
nie Gólinobłędzkiego

Uznanemu Wydawcy

Majsterskiego pomnika piśmiennictwa polskiego: Drukarza

Królowej Matgorzaty

poswiciła

od 2878
1876 Iny. 8 1837

Z księgozbioru Legata Pauli.

Stanisława Spittala

Dział, _____ No, _____

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.